POJEDINI BROJ 1.50 DINARA.

POSTARINA PLAĆENA U GOTOVU

Islamski Glas

NEZAVISNI KULTURNO-PROSVJETNI I INFORMATIVNI LIST

ИСЛАМСКИ ГЛАС
MOSLIMISCHES WOCHENBLATT
HEBDOMADAIRE MOSLIMAINE

Pretplata: Godišnja . . . Din 72 – Polugodišnja . . Din 36 – Tromjesečna . . Din 18

Uredništvo i uprava: Kundurdžiluk ulica broj 22/I.

Izlazi svakog petka

God. I.

Pretplata za inostranstvo Godišnje Din 120·–

8. novembra 1935. Sarajevo 12. šabana 1353.

Rukopisi se primaju do utorka o podne

Br. 6.

Pobjeda Islama

Esteizu-bil-lahi

Sebbeha lil-lahi ma fis-semavati ve ma fil-erdi ve huvel-azizul-hakim. — Ja ejjuhel-lezine amenu lime tekulune ma la tef'alun. — Kebure mekten indel-lahi en tekulu ma la tef'alun.

Kur'ani-kerim.

Svemogući Allah u poglavlju »Saff« obećava Svome Velikom Poslaniku i Njegovim sljedbenicima da će veliki pravac i put koga On u Kuranu postavi, pobijediti, i da će Islam konačnu pobjedu izvojevati sa svojim vječnim i nedostiživim istinama. U prvom dijelu ovog poglavlja nam Svemogući Allah kaže:

»Sve što na nebesima i na zemlji ima jedinog Allaha slavi i hvali. On je jedini pobjednik i svim stvarima mudro vlada i upravlja. — O vjernici! Zašto govorite što nećete učiniti. — Bog najviše prezire i mrzi da govorite ono, što nećete učiniti. — Bog voli one koji se bore na Njegovom putu u čvrstim i neprobojnim redovima povezani kao čvrsti i neporušivi zidovi. — Musa reče svome narodu: O moj narode! Zašto me srdite i mučite a sigurno znate da sam ja poslanik koji vam je od Boga poslat? Ali kad su se oni okrenuli i Bog je onda njihova srca okrenuo. Bog neće nevaljalce uputiti na pravi put. — Isa sin Merjemin reče:» Izraelćani! Ja sam poslanik koji vam je od Boga poslat da potvrdi Tevrat koji je prije mene objavljen i da vam donese radosnu vijest o poslaniku, koji će poslije mene doći, a ime mu je Ahmed. Pa kad im donese najjasnije dokaze oni će reći, ovo je pravo i otvoreno „čarobnjaštvo. — Može li biti većeg nasilnika od onoga koji se na Boga lažima nabacuje, kad se u Islam poziva. Bog neće narod nasilni uputiti na pravi put. — Oni hoće da svojim ustima ugase svjetlo Božje. Bog će upotpuniti Svoje svjetlo, pa makar se to nevjernicima i ne sviđalo. — Bog je poslao Svoga Poslanika sa pravim upućenjem i istinskom vjerom da je uzvisi nad sve druge vjere, pa makar se to poganima i ne sviđalo«.

U ovim ajetima koje smo naveli iz poglavlja »Saff«, Svemogući Allah nam kaže da pobjeda Islama, Njegovog Velikog pravca mora pobijediti. Svemogući Allah naređuje sljedbenicima Muhammedovim da u svojim riječima budu istiniti i iskreni, da istinu koju im je Bog preko Svoga Poslanika uputio otvoreno govore i ispovjedaju. Sljedbenici Islama ne smiju nikada pred istinom oči zatvoriti, nego uvijek otvoreno istinu govoriti i ispovijedati. Allah kaže, da On najviše mrzi one koji jedno govore, a drugo rade. Čovjek će u životu pobijediti samo onda, kao je u svojim poslovima i mislima iskren, a to musliman uvijek i u svakoj prilici mora biti.

Kako musliman mora istinu ljubiti, koja je uvjet napretka i uspjeha, tako mora i borbu u životu prihvatiti. Bez borbe nema zadovoljenja životnih ciljeva. Borba mora biti ustrajna i u borbi sve jedinke moraju sudjelovati. Muslimani kao sljedbenici Velikog Božijeg Pravca moraju se u borbi zbiti u čvrste i neprobojne redove, i svoje redove toliko učvrstiti, da mogu svakoj sili odoljeti. Istinoljublje i borba su temelji ljudskog napredka i uspjeha u životu.

Ljudi koji se ogriješe o ove velike istine moraju stradati. Čovjek koji ne voli istine koji bježi od borbe mora propasti. Ljudi moraju istini u oči gledati, moraju istinu voljeti ako žele napredovati. Ko se ogluši o ovaj veliki poziv Stvoritelja Vasione, iskusiće zle posljedice u svom životu. Zato nam dragi Allah kao primjer iznosi Izraelićane koji nisu htjeli poslušati savjete Božijeg poslanika Musa a. s. Izraelićani su bili malodušni, istinu su teško prihvaćali, sumnjali su u riječi svoga poslanika i zato su nastradali. Oni su svojom krivicom doveli sebe na rub propasti jer su se ogriješili o istinu i jer su se bojali da prihvate borbu i borbom dođu do pobjede. Ogriješili su se o Sunnetulah — vječni i nepromjenljivi zakon Božji i ostali su u zabludi. Zabluda ih je dovela u veliko iskušenje koje su kroz čitavu svoju istoriju trpjeli. Veliki Božiji Poslanik Isa a. s. u nizu vjerovjesnika poučavao je Izraelićane i upućivao ih da vole istinu, da ljube borbu, žrtve i samoprijegor. On ih je poučavao propisima Tevrata, koji je prije njega objavljen i nagovijestio im radostan događaj, da će svijet biti obdaren dolaskom Velikog Učitelja čitavog čovječanstva koji će objaviti sveopću vjeru Islam. Rekao je Izraelićanima jednu istinu koja se kasnije i izvršila. Kazao im je da će oni u svojoj zabludi ostati nepokolebivi i da će i za Muhammeda a. s. reći i Njegovo veliko djelo: »Ovo je jasno i otvoreno čarobnjaštvo«. Zalutalim ljudima je čarobnjaštvo kad im se istina otvoreno reče, kad im se kaže da razumom misle, kad ih se opućuje da naukom život spoznavaju. To su bijednici. Ne vide da je zabluda podavati se pohoti i strasti, slijediti nevaljalštine i pokvarenost.

Ljudi koji neće da vide istine i koje se suprotstavljaju istini to su najveći silnici. Nerazumni su silnici i ljudi koji bježe od borbe i koji se borbe boje, jer nasilje sami sebi čine a to će ih nasilje prema sebi i konačno ubiti. Zato Bog kaže da su najveći silnici oni, koji neće da prihvate pravca, koga Svemogući Allah postavi. Bog kaže da takove silnike neće uputiti pravim putem. Ovi nerazumni bijednici misle da će ugasiti svjetlo Božije, ali to je velika i teška opsjena. Bog kaže da je Njegova volja da se svjetlo Njegovo u svijetu upotpuni i da čitav svijet obasja pa makar se to nevjernicima ne sviđalo. Allah kaže, da će poslati Svoga Poslanika da uputi ljude pravim putem i da im donese istinsku vjeru koja će pobijediti sve ostale i zabludama učiniti kraj.

Brate muslime!

Ove riječi Svemogućeg Allaha treba da nam srcu prirastu i da ih se najstrožije pridržavamo. Neka je naša najpreča i najsvetija dužnost vazda istinu govoriti i istinu ljubiti. Neka nam je borba u životu, i to neustrašiva borba, slatka i draga. Nastojmo da u borbi nikad ne klonemo i da nas ona dovede do cilja. Samo će tako moći da nas obasja svjetlo Božije istine, a najdraže nam je svima nama da to svjetlo Božije vječno nad nama sja.

Sarajevu treba dati fakultet

Danas je opet za nas postalo aktuelno pitanje: hoće li Sarajevo dobiti fakultet? — Jer, kako čujemo, nadležni su odlučili, da prenesu pravni fakultet iz Subotice negdje u unutrašnjost. I čini se, nastupio je sada taj momenat, da se ta davnašnja i opravdana želja sviju nas ostvari, samo ako svi skupa ustrajemo u odlučnom i energičnom zahtjevu da se toj našoj želji i tome našem pravu sada i udovolji.

Ali, kako saznajemo i s druge se strane zahtijeva, da taj prenos bude u Novi Sad. Pa kako su vojvođani, kada se radi o njihovom kraju, vrlo svijesni i vrlo kompaktni, to i postoji mogućnost da se dogodi: ako nije Subotica, neka bude onda Novi Sad.

Mi, naravno, ne bi imali ništa protiv toga da i Novi Sad, a i drugi naši gradovi imaju fakultete, ali ovog puta se radi ili Sarajevo, ili Novi Sad, jer u današnjim prilikama, oba ga ne mogu imati.

Novom Sadu, koji je željeznicom od Beograda udaljen najviše sat i po pa i cijeloj Vojvodini — vrlo su blizu univerziteti i Beograda i Zagreba. Može se reći, da su oba ova univerziteta već u njihovoj sredini. Sarajevo, međutim, i krajevi naše Kraljevine koji gravitiraju prema Sarajevu jesu — u odnosu na Novi Sad i Vojvodinu — mnogo udaljeni od sva tri naša grada u kojima već postoje univerziteti. Ti krajevi, koji gravitiraju prema Sarajevu čine oko dvije petine teritorija naše Kraljevine, a to su: Bosna i Hercegovina, južna Dalmacija, Crna Gora, Sandžak, pa donekle i zapadna Srbija.

Kada već samo ovo uzmemo u obzir, onda nam izgleda vrlo čudno ova utakmica između Sarajeva i Novog Sada, kao i to, kako je uopće moglo doći do ove utakmice?

Nije nam ovdje cilj da nabrajamo i da iznosimo sve one važne razloge koji govore u prilog, da bi trebalo, i to što prije, otvoriti bar jedan fakultet u Sarazevu. Zadovoljićemo ako našim čitaocima izložimo samo neke i ako time uspijemo probuditi njihov interes za ovu našu pravednu stvar.

Govori se, da je Subotica dobila ovaj fakultet iz nacionalnih razloga. Istina, iako ti razlozi nijesu identični, ipak, zar Sarajevo baš iz nacionalnih razloga nije zaslužilo, da dobije bar jedan fakultet? Zar Sarajevo, u kojem se je čuo prvi hitac za oslobođenje, nije zaslužilo, da mu se bar nešto konkretno dade, osim priznanja? Zar je potrebno istaći, da riječi treba potkrijepiti djelom, pa da im se vjeruje?

Još nešto. Za Sarajevo kažu da je »Jugoslavija u minijaturi«. I zaista, u njemu su se izukrštala oba naša plemena i sve tri vjere. Tu smo dakle imali priliike, da se međusobno najbolje upoznamo i da se naučimo na toleranciju jednih prema drugima. Na osnovu toga smjeli bi tvrditi, da je Sarajevo, — kao kulturni centar — to mjesto odakle se razvija i odakle će se razviti ono pravo jugoslavenstvo, kojemu svi mi težimo. Prema tome, to bi bila i državna potreba, da Sarajevo dobije ne samo jedan fakultet, nego i svoj zasebni univerzitet, koji bi dao ljude sa tim izgrađenim jugoslavenstvom.

Sarajevo, koje se nalazi u srcu — u centru Kraljevine, treba da dobije svoj univerzitet i iz razloga pravedne raspodjele, jer sva tri naša univerziteta nalaze se u sjevernom dijelu naše Kraljevine, koji je ujedno i najbogatiji, a srednji i južni, koji su ujedno i najsiromašniji, nemaju nijednoga.

Međutim mi smo danas svijesni toga, da sad nije vrijeme pogodno za osnivanje posebnog univerziteta, ali bi se svakako, njemu udario temelj sa ovim prenosom pravnog fakulteta u Sarajevo. Tim prije, što je ovih dana osnovana u Sarajevu Šerijatska akademija.

Uzevši u obzir ovo osnivanje Šerijatske akademije na kojoj će se uporedo sa šerijatskim pravom predavati i mnogi predmeti iz evropskog prava, to je onda jedan razlog ekonomije i dobrog gazdinstva, koji diktuje, da prenos pravnog fakulteta ima bití baš u Sarajevu.

Ako se radi samo o prenosu fakulteta, onda su finansijska sredstva osigurana. Kada je, uostalom, neka potreba dokazana, kao što je ova ovdje, onda se finansijska sredstva imaju na svaki način iznaći, i zato je potrebno svi ponešto da doprinesu: i ministarstvo, i banovina, i općina.

Za Univerzitet u Beogradu, kaže se, da je najbogatiji na Balkanu. Tome svome bogatstvu ima da zahvali mnogim zadužbinama, koje mu ostavise mnogi naši dobri ljudi, ponajviše pok. Luka Ćelović-Trebinjac, čovjek iz ovih krajeva. Beogradski univerzitet najbolje bi se odužio ovom svome velikom dobrotvoru, ako bi potpomoga — pa i finansijski — prenos pravnog fakulteta u Sarajevu, dakle u krajeve, odakle je taj njegov veliki dobrotvor.

Eto, mi imamo pravo da zahtijevamo, da Sarajevo dobije svoj zasebni univerzitet, pa imamo pravo da tražimo šumarsko-rudarski fakultet za kojeg zaista, svi razlozi govore opet, da mu je jedino mjesto u Sarajevu, ali neka se Sarajevu dade bar pravni fapultet, kojega su mjerodavni odlučili prenijeti iz Subotice u unutrašnjost.

Ovom prilikom mi apelujemo na naše političare iz svih onih krajeva, koji gravitiraju prema Sarajevu, da se ugledaju na one iz Vojvodine, pa da zajednički sa svim silama i sa svom energijom zauzmu za ovu našu pravednu stvar, te da jedamput Sarajevo dođe do jedne visoke škole, na koju odavno ima puno pravo.

Apelujemo i na građane kako Sarajeva, tako i na one krajeve koji gravitiraju prema njemu da podignu svoj glas i da od svojih političara zahtijevaju, da svom snagom porade, da se Sarajevu dade ta visoka škola koju odavno traži.

POPIS STANOVNIŠTVA U TURSKOJ.

20. oktobra ove godine izvršen je popis stanovništva u cijeloj Turskoj. Prema ovom popisu stanovništvo Turske broji 16 milijona 188 hiljada 767 duša. Od ovih je 7,972.925 muškaraca. Prema popisu iz godine 1927 Turska je imala 13,648.270 duša, te je za ovih sedam godina stanovništvo poraslo za 2,540.497 duša.

Naprednoj islamskoj omladini

(Svršetak.)

Istaknuli smo da mi imamo lijep broj napredne i u pravom smislu inteligentne omladine, koja svojim dosadanjom radom mnogo obećaje svojoj zajednici. Nekoliko potrebnih islamskih omladinaca širom Herceg-Bosne blagotvorno djeluje i na književnom polju. U posljednje vrijeme njihovi se radovi iz područja lijepe knjige, narodne historije i nauke uopće zapažaju u mnogim islamskim i neislamskim listovima i revijama. To je jedna odlična pojava i činjenica koja nas opominje da mirno možemo gledati u bolju budućnost. Ti mladi pioniri muslimanske književnosti, kada stupe u život, učiniće mnogo za islamsku zajednicu.

Moramo ovdje istaknuti, da rad savremene muslimanske omladine nije zasnovan na širokim osnovama. Ima tomu više razloga. Prije svega slabo međusobno poznavanje islamske omladine i jedna žalosna pojava kao naša karekteristika, da se često puta lične mržnje i nesuglasice protežu na zajednicu. Napominjemo jednu lošu činjenicu, koja bi mogla imati i fatalnih posljenica, da različita i nekad i posve oprečna mišljenja kod naše omladine, koče normalan razvitak islamske zajednice. Muslimansku omladinu i muslimane uopće na svim stranama svijeta veže samo jedna duhovna univerzalna veza, a ta je Islam. To je ona jaka komponenta, koja je stoljećima vezala, a i u buduće će vezati sve napredne muslimane. Islamsko bratstvo je faktor koji je muslimane pokretao na rad u prošlosti da svojim veličanstvenim djelima zadive svijet, ono im je u sadašnjosti veza, koja ih je povezala u čvrste redove da nepodlegnu nemilosrdnim udarcima neprijatelja. U budućnosti će im islamsko bratstvo biti životna smjernica, koja će ih opominjati, kako da se bore za ideale svoje zajednice.

Dakle, kada su svi muslimani samo braća, logično je, da se to bratstvo mora i ispoljiti u privatnom i javnom životu njihovom. Međusobna ljubav, smisao za zajednički rad i saradnju na svim životnim poljima, mora da bude razvijena kod svakog naprednog muslimana.

Islamsku omladinu mora da u bratsku saradnju veže samo islamska ideologija kao najveća i najsigurnija garancija za našu životnu egzistenciju kao i naš kulturni, vjersko-prosvjetni i ekonomski napredak. Dati prednost nekoj drugoj ideologiji nad islamskom ne može ni jedan dobar i napredan musliman. To učiniti značilo bi počiniti veliki grijeh pa i zločin.

Mi muslimani Jugoslavije koji smo u očima drugih islamskih naroda najkulturniji muslimani na svijetu, treba da radimo i djelom pokažemo da nam na srcu leži prosperitet Islama u ovim krajevima. Naša je životna potreba upostavljanje jedne organizacije, koja će u svoje kolo okupiti i ujediniti svu islamsku omladinu u našoj državi. To je nama potrebno danas u doba kad se uspjesi postizavaju samo u čvrstim i jakim organizacijama.

Danas u svim europskim kulturnim državama stvorene su omladinske organizacije, koje blagotvorno djeluju i pridonose svoje žrtve za napredak svojih vjerskih i državnih zajednica. U čitavom islamskom svijetu danas postoje mnoge omladinske organizacije, a u svakom mjestu podružnice koje su dosad mnogo učinile za podizanje svoga naroda. Šubanul-muslimani u Egiptu vrši sjajnu misiju među egipatskim muslimanima, a mnogo se zalažu i za interese svih muslimana uopće. Oni imaju i svoja glasila i novine »Savtul Islam«, glasilo napredne islamske omladine koje izlazi u Kairu, uživa ogromnu popularnost i van granica Egipta.

U Jugoslaviji i sugrađani drugih vjera imaju svoje omladinske organizacije sa čisto vjerskim karakterom. Napominjemo kršćansku zajednicu mladih ljudi, udruženje križara i t. d. Samo mi muslimani i naša omladina u tome su savršena iznimka. Kada sugrađani drugih vjera već decenijama imaju omladinske organizacije, posve je prirodno da i naša muslimanska omladina ima potpuno pravo da poradi na formiranju islamske zajednice mladih ljudi ili udruženje mladih muslimana. Svrha je ovim retcima da potakne poletne i napredne muslimanske omladince da upotrijebe sve svoje pozitivne snage i osnuju jednu organizaciju, koja će nas svih ujediniti i okupiti u bratske islamske redove i čije bi osnivanje trebalo da bude nova era u vjersko-prosvjetnom i kulturnom životu muslimana na slavenskom jugu.

Napredna muslimanaska omladina treba da upozna čitav islamski elemenat naše države. Njihova čuvstvena srca treba da kucaju iskreno i osjećajno za sve muslimane uopće, za Muju koji živi u Hercegovini, za Meha koji živi duž Drine i Halila u junačkoji Krajini, brata Ramadana u Makedoniji, kao i svu našu braću na čitavom svijetu, čija je srca ujedinio nedostiživi Islam.

Muslimansku omladinu u životu čekaju veliki ali teški zadaci. Obrazovana muslimanska omladina treba da upozna naš narod, da upozna naše selo i široke narodne slojeve, da proučava život seljaka i potraži načina kako da se proizvede vjersko, prosvjetni, kulturni, moralni i ekonomski preporod našeg sela. Napredna muslimanska omladina treba da smjelo raskine sa svim nazadnim protuislamskim tradicijama i običajima, koji koče naš normalni razvitak i da iz islamske sredine iskorijene neislamski korov i potisnu nemoralan trulež. Kao najglavniji i najsvetiji zadatak islamske organizovane omladine je, da nepokolebivom ustrajnošću radi na podizanju Islama u našim krajevima, koji nam naši slavni pradjedovi u srca usadiše i u kome već pet vjekova živimo i u njemu umiremo.

Samo organizovana omladina, rukovođena idealima Islama može da proizvede naš preporod na svim životnim poljima.

Želim da ovim retcima potaknem naše napredne muslimanske omladince, da i oni dignu svoj glas i progovore o ovom važnom pitanju, a stupci našeg »Islamskog Glasa« su im otvoreni.

Lisanuddin.

Svečano otvorenje H. Reufbegove džamije u Gradačcu

Inicijativom Džematskog medžlisa u Gradačcu, a osobito njegovog pretsjednika vrijednog Ibrahim ef. Topčagića, imama matičara, osnovan je odbor za temeljiti popravak i gradnju »Džedid« džamije, koja je bila posve u ruševnom stanju.

U spomenuti odbor ušla su g. g. Ibrahim ef. Topčagić kao predsjednik, Hajribeg Gradaščević kao blagajnik, te Mustajbeg Ganibegović i Aziz Arnautović kao odbornici, koji su poznati kao vrlo agilni i požrtvovni javni radnici. Nastojanjem gornjeg odbora i požrtvovanim radom i prilozima svjesnih muslimana grada i sela, kao i prilozima građana drugih vjeroispovijesti iz temelja je sagrađena »Džedid« džamija, a minareta temeljito popravljena.

Svečano otvorenje ove novosagrađene džamije obavljeno je u petak 25. oktobra 1935.

Otvorenje novosagrađene H. Reufbegove džamije bilo je pravo muslimansko slavlje. Posjetnika ove svjetle svečanosti što iz Gradačca, što iz okolnih mjesta i sela bilo je od 3—4.000 i pored lošeg vremena i kiše.

Prvi salavat na ovoj munari proučio je Hafiz J. Mahmutović, a ezanimuhamediju je proučio Ibrahim eff. H. Omerović iz Orašja. Hutbu je također proučio Hafiz Jusuf ef. Mahmutović, a džumu-namaz je klanjao Hadži Ali ef. Aganović, profesor iz Sarajeva.

Otvorenju je prisustvovao ispred političke vlasti g. Petar Jovanović, činovnik Sreskog načelstva u Gradačcu.

Izaslanika vjerske vlasti Agan ef. Mešanovića, pozdravio je g. Hajribeg Gradaščević, našto je isti odzdravio apelujući na prisutne da posjećuju džamije.

Za cijelo vrijeme svečanosti pucale su prangije. Poslije svršenog namaza održali su vazu-nasihat — predavanje g. g. Hafiz Abdul-gani ef. Ibrahimbegović, muderis iz Brčkog i Hadži Ali ef. Aganović, prvi u džamiji a potonji vani pred džamijom.

Otvorenju novosagrađene džamije prisustvovao je kao izaslanik g. Ministra Dr. Mehmed ef. Spahe, Dr. Džaferbeg Kulenović, narodni poslanik.

Kao sastavni dio proslave priređen je Mevludi-šerif u petak navečer za muške, a u nedelju 27. X. t. g. Mevlud za ženske u novosagrađenoj džamiji, kojeg su učili mjesni hafizi.

Novosagrađena džamija spada među najljepše muslimanske bogomolje u Posavini.

Da je gradnja ove džamije za tako kratko vrijeme privedena kraju, velika je zasluga spomenutog građevnog odbora i ostalih odličnih građana, koji nijesu žalili truda ni materijalnih doprinosa, da ovu plemenitu zamisao ostvare.

Bog ih za ta plemenita djela nagradio.

Građanin.

Boravak gosp. Aganovića u Brčkom

Na putu po Posavini u srijedu 23. pr. mj., doputovao je u Brčko veleučeni alim g. H. Ali-efendija Aganović.

Navečer je održao predavanje u prepunim prostorijama kult.-prosvj. društva »Islahijet« i izložio na popularan način svoje široke poglede na prosvjetu i Islam, te je naglasio potrebu upoznavanja i međusobnog pomaganja. Iznio je konkretne primjere iz prošlosti i sadašnjosti, kako treba raditi na kulturnom i privrednom podizanju. Predavač je na kraju srdačno i burnim aplauzom pozdravljen.

Iza gosp. Aganovića je uzeo riječ Dr. A. Bukvica i prikazao dosadašnji rad društva »Islahijjet«, za osnivanje fonda za zbrinjavanje sirotinje sa hranom. G. Aganović je sa nekoliko riječi pohvalio ovu akciju i za fond dao znatan prilog.

Sutradan u četvrtak, u društvu prijatelja, posjetio je Brezovo Polje, te je u prostorijama sokolske čete u razgovoru pred većim brojem prisutnih mješćana, istakao svrhu svoga dolaska. Na mnogobrojna pitanja je susretljivo odgovarao, te svojim izlaganjima ih poticao na složan rad u prosvjetnom i privrednom radu. Isti dan se povratio u Brčko, te je sutradan također u društvu prijatelja, otišao u Gradačac na otvorenje džamije.

G. Aganović se iz Gradačca povratio u Brčko, i 26. X., u društvu sa Dr. Bukvicom i džematskim imamom H. Hasanefendićem obišao neka sela u okolini Brčkog. Svugdje je dočekan od velike mase svijeta, održao je prevanje i nastojao da potakne isl. svijet na prosvjetu i savremen rad u svakom pogledu, te da mu osvježi i ulije nadu u bolju budućnost.

27. oktobra praćen po Dr. Bukvici i h. Tabakoviću, g. Aganović je nastavio put u Orašje.

Ovako pozitivan i koristan podhvat treba radi primjera da se istakne i pohvali, a našem agilnom i požrtvovnom alimu se mora od srca zahvaliti. Molimo velikog Allaha da ga na diku i ponos islamske zajednice dugi niz godina poživi i obiljem svoje milosti nagradi.

S. T.

Mevlud u društvu „Jediler“

Muslimansko pokopno društvo »Jediler« u Sarajevu održaće svoj uobičajeni godišnji mevlud na dan ponedeljak dne 11. novembra 1935. u noći Lejlei Berata iza jacije namaza u društvenoj džamiji u Konstantina Jeftića ulici. Pozivaju se članovi i prijatelji ovoga društva da posjete ovaj mevlud.

Odbor.

NAŠIM DOPISNICIMA.

Molimo sve dopisnike našega lista, da u svojim dopisima budu što kraći, kako bi mogli svima dati mjesta u našem listu. Molimo da se sve stvari u dopisima što stvarnije iznose da bi naša javnost bila pravilno upućena o stanju i prilikama naše zajednice.

PODLISTAK:

Kur'an

(Nastavak.)

Imamo mnogo historijskih dokaza, koji govore, da je Božji Poslanik imao veliki broj najljućih svojih protivnika, koji su se služili svim sredstvima da Njegovo pozivanje ometu. Nastojali su svim silama da ga pobiju i dokažu da On ne dobiva objave od Svemogućeg Boga. Među Njegovim protivnicima je bilo vladara, koje je gonila veličina njihove moći da Mu se suprotstave. Bilo je mogućnika, koje je gonilo slavohleplje da Ga neprijateljski susreću. Velikim govornicima, pjesnicima i piscima nije dopuštao njihov ponos i samoljublje da Ga slijede. Svi su se ovi najžešće bili urotili protiv Božjeg Poslanika. Upregnuli su najveće sile da Ga onemoguće, jer im ponos i nadutost nije dozvoljavalo da Mu se pokore pošto su ljubomorno čuvali vjeru svojih otaca i pokazivali su najveću odanost i ljubav prema svemu što su im preči u naslijeđe ostavili. Usprkos ovom njihovom neviđenom otporu i nečuvenoj ljubavi prema svojoj poganskoj vjeri i svemu što su im djedovi u nasleđe ostavili, Božji Poslanik je bez i najmanjeg sustezanja isticao njihova pogrešna mišljenja, omalovažavao njihove naduvene i umišljene veličine, prezirao njihove idole i pozivao ih u nešto što njima dotada nije bilo poznato. Pred njima nije nikad zastave spustio. Oni su raspolagali sa snagom i svjetovnom moći, a On ih je pozivao smjelo i hrabro bez da je imao imalo te svjetovne snage,, da sačine jedan i najkraći sastavak, koji bi svojom ljepotom stila i savršenotvom sadržaja mogao odgovarati i najkraćem kur'anskom poglavlju. Oni su imali mogućnosti da sakupe najbolje učenjake i besjednike, pa da im sačine jedan sastavak, koji bi odgovarao kur'anskom jeziku da tako pobiju dokaze i tvrdnje Božjeg Poslanika i poraze velikog vjerovjesnika.

Nepobitni historijski dokazi su nam utvrdili, da su svi protivnici usprkos svog dugotrajna nastojanja da ospore istinitost Kur'ana kao Božje objave, ostali potpuno nemoćni i svojim nastojanjima i da su se grdno razočarali. Kur'an je ostao pobjednik i njegove riječi i sadržaj nije niko bio u stanju da i približno oponaša. Njegove vječne i velike odredbe su zasjenile sve ostale odredbe koje su uređivale odnose u ljudskom društvu.

Zar nije pojava ove knjige koja je objavljena na jeziku jednog čovjeka, koji je bio potpuno neuk, najveće čudo i najveći dokaz da to nije ljudsko djelo. Kur'an je svjetlo, koje odsijeva iz sunca Božanske nauke, zapovijed i odredba, koja je potekla od Svemogućeg Gospodara i stavljena na jezik poslanika, koji je bio potpuno neuk.

Kur'an je donio tajnih obavještenja. koje su kasniji događaji potvrdili kao vijest da će Bizantinci biti poraženi, koji je poraz nagoviješten u ovom ajetu: »Biće poraženi Rmejani (Bizantinci) u zemlji koja je blizu, ali će oni kroz nekoliko godina poslije poraza biti pobjednici«. Dalje ovo jasno obećanje, koje je istaknuto u ovom ajetu: »Bog obećaje onima, koji od vas vjeruju i dobra djela rade da će ih učiniti gospodarima zemlje kao što je učinio i one koji su prije njih bili«. Ovo se ostvarilo i obistnilo. U Kur'anu ima mnogo ovakvih tajnih nagovještavanja koja su se ispunila a koja spoznaju samo oni, koji s istinskim razumijevanjem Kur'an uče. Također u red tajnih nagovještavanja, koja su se ispunila, spada i kuransko obećanje, da Arapi, usprkos svog velikog otpora i nastojanja da oponašaju Kur'an i dostignu njegovo savršenstvo, neće biti to u stanju učiniti i ako je arapska zemlja prostrana i naseljena sa velikim brojem stanovništva. U tome im nije ništa pomoglo ni to što su se Arapi sa svih strana iskupljali u Meki i tu se takmičili njihovi najbolji pjesnici i besjednici da izgovore najbolji govor ili ispjevaju najbolju pjesmu i tako steknu slavu koja bi se pronijela čitavom arapskom zemljom. Božji Poslanik nije prije toga putovao po arapskim zemljama niti se upoznavao sa njihovim odličnim ljudima. U velikom narodu, kao što je arapski narod ležale su pohranjene velike snage i u tom narodu se tada nalazilo mnogo ljudi, spremnih i vještih na jeziku, koji su sve snage upotrijebili da dostignu savršenstvo Kur'ana. Ali je Božja odredba bila odsječena i neporeciva, oni nijesu bili u stanju da sačine i najmanji sastavak, koji bi odgovarao savršenom kur'anskom stilu. U tome su ostali potpuno nemoćni i stekli su puno uvjerenje da to nije ljudsko djelo. Teško je zamisliti, pa šta više i nemoguće, da bi pametan čovjek mogao sa toliko smjelosti iznijeti jednu tvrdnju i svemu ljudstvu poreći tu sposobnost da može nešto slično učiniti, jer svaki pametan čovjek mora predpostaviti da se na zemlji može naći čovjek sa umnim sposobnostima koje bi odgovarale njegovim sposobnostima. Ali ovakovu tvrdnju odsječenu i neporecivu može da kaže Bog, koji sve zna i koji je u sve upućen, koji govori Svojim jezikom i čije znanje obuhvata sve stvari u najsavršenijem obliku.

(Nastaviće se.)

IZ ISLAMSKOG SVIJETA:

Židovi kriumčare oružje u Palestinu

Ne treba ni spominjati šta je cionistički pokret i šta je njegova namjera. To je više nego poznato gg. čitaocima. Svi listovi svijeta, koji se podrobnije bave vanjskom politikom, više puta govore, radi važnosti, o cionistima i njihovom pokretu. Sigurno se može reći da su cionisti već dobro zakoračili u budućnost i da se, ako se šta ozbiljnije u najskorije vrijeme ne poduzme, na skoro mogu očekivati važni događaji na teritoriji Palestine.

Ali koliko god taj pokret bio velik i opasan, ipak palestinski Arapi nisu kako treba shvatili njegove veličine, nisu svjesni opasnosti, koja im od njega prijeti. To velimo iz razloga, što Arapi nikada, kroz čitavo vrijeme cionističkih navala nijesu se branili kako treba, nijesu upotrijebili što su mogli upotrijebiti. Istina, ne može se zanijekati, da je tu bilo jakih pokreta, sve je to ništa, sve to ostaje po strani, kad se pogleda, kakovom se brzinom i jakošću širi i napreduje cionistički pokret.

Međutim nekoliko zadnjih događaja, kao da su prilično osvijetlili palestinske Arape. Kairski »El-Belag« od 20. oktobra donosi od svog dopisnika iz Jeruzalema jedan odulji članak o prilikama u Palestini.

Nije važnost događaja u Palestini — veli se u tom članku — samo u kriomčarenju židova i njihovom useljavanju bez dozvola ili sa falsifikovanim dozvolama, nego je sada i u kriomčarenju oružja. Slučaj je htio, da se otkrilo nešto od toga oružja, koje se mislilo prokriomčariti u Palestinu. Oružje je pronađeno u buretima pod izgovorom druge robe. Nađeno je oko 800 revolvera i 4000 metaka. Revolveri su marke, koju su upotrebljavali njemački i turski oficiri za vrijeme rata.

Ovo otkriće izazvalo je kod Arapa veliki strah i uzbuđenje jer i ne sumnjaju, da je protiv njih.

Odmah su neki uži krugovi predložili opći štrajk kao protest protiv ovog događaja. Održano je nekoliko sastanaka po većim palestinskim gradovima, da se ozbiljno o ovom raspravi, kako bi se zemlja zaštitila od ovih opasnosti. Muhamed Emin El-Husejni zatražio je da se u tu svrhu sastane sa visokim komesarom Palestine.

Džemal El-Husejnija — iako leži bolestan na postelji, sastao se sa pred sjednicima raznim udruženja i pozvao ih na veliki sastanak u domu Arapskog udruženja. Na tom sastanku imali bi prisustvovati predsjednici i zamjenici arapskog udruženja, udruženja za reformu, udruženja za zaštitu domovine i omladinski odbori. Cilj mu je da prouči stanje i prilike Arapa. Zaključeno je da izvršni odbor sazove sastanak u najskorije vrijeme. Jerusalemska omladina također se sastala i sastavila naročiti odbor za poziv na ovaj veliki sastanak na kom bi se izdao protest protiv kriomčarenja osoba i oružja. Džemal El-Husejni zatražio je također sastanak sa zamjenikom guvernera, a predsjednik udruženja za zaštitu domovine Ragib Našašibi bey podnio je protest u kom kaže: »... ovo kriumčarenje sili arapski narod u Palestini da vjeruju da židovi upotpunjuju spemu i broj da navale na Arape i da samo zato traže priliku...«

Izvršni odbor omladinskog kongresa u Jaffi sazvao je važan sastanak, na kom je pozvao sva narodna udruženja u savez, da istražuju sakriveno oružje, da skupa objave opći štrajk, da traže od vlade da se svo oružje povrati i da se Arapi opskrbe oružjem i municijom, da bi se mogli braniti, život i svoje imanje.

Predsjednik ovog odbora Muhamed Jabuk El-Gasini izdao je patriotski poziv narodu, da je skrajnje vrijeme, da se već probude i da ozbiljno na suzbijanju ove opasnosti porade.

Taj poziv štampao je i kairski »Kevkeb« od 20. oktobra. Iz njegovih redaka dobro se osjeća jad i tuga, jasno se vidi kakve neprilike proživljavaju sada palestinski Arapi. Tu se između ostaloga veli: »... Juče je dosta veliki parobrod sa 537 bureta u kojima je najviše različito oružje kao puške, revolveri, metci i paklene mašine. Za to se tek slučajno saznalo, što nas uprav sili da vjerujemo da to nije tek prva lađa ove vrsti, naročito kad se pomisli na prijašnja mnogobrojna i različita kriomčarenja.

Dakle eto tako je u Palestini, a velike sile izjavljuju, da hoće mir i tvrde da potpomažu slabije narode a zaboravljaju, da je ovdje 800.000 Arapa, na koje su navalile svjetske sile da ih unište i protjeraju iz domovine, upotrebljavajući sva sredstva, pa i kriomčareno oružje«.

Iza toga bolno poziva palestinske Arape, da shvate kritično stanje, a poziva i sve ostale muslimane da ne zaborave muslimanske Palestine i da za njenu slobodu doprinesu žrtve i sa svoje strane.

S. F.

Egipćani i Abesinija

Proglas princa Omer Tosuna na egipatski narod.

Napadaj Italije na Abesiniju učinio je najteži dojam na sve muslimanske narode. Naročito je taj dojam težak među Arapima, koji od davnina gaje simpatije prema Abesiniji i podržavaju intimne veze. Ovaj napad Italije teško se dojmio Egipćana koji su se najodlučnije digli protiv ovog ataka Italije na slobodnu Abesiniju. Misirci sakupljaju materijalna sredstva da pomognu Abesiniji, a u tome je naročito intenzivan Crveni polumjesec, koji otprema u Abesiniju veliki broj bolničkog osoblja i lijekova. Član egipatske kraljevske kuće princ Omer Tosun izdao je topao proglas na egipatski narod u kome kaže:

»Istorija poznaje egipatski narod kao narod plemenit i darežljiv koji u nevolji pritiče u pomoć i teži da pomogne onima koje nepravda i nevolja bije. Da, egipatski je narod vazda bio na čelu onih koji su pružali pomoć i vazda je pomogao onima, koje su događaji htjeli da unište i pretaru.

Narod Etiopije je velik narod, koji je prve muslimane zaštitio. Zato muslimani Negusu i Etiopiji duguju veliku zahvalnost. Nas Egipćane sa Etiopijom vežu i čvrste vjerske veze kao muslimane tako i Kopte, koji imaju svoju vjersku braću u Etiopiji. Ovu našu prijateljsku zemlju snašle su velike i teške nevolje, podigao se nasrtljivi osvajač da joj otme slobodu. Mi Misirci smo dužni da pomognemo našoj braći u Etiopiji kao što su oni pomogli prve muslimane i pritekli im u pomoć. Mi nećemo zaboraviti Etiopljane jer su oni naši susjedi, nećemo ih zaboraviti ni zato što tamo žive naša braća po vjeri i naši susjedi. Oni su dostojni naše pomoći, i mi treba što više da im se približimo, jer smo im mi najbliži.

Nećemo da pretjerujemo ako kažemo, da je sudbina Etiopije usko vezana sa istinskom slobodom Egipta. Zato trebamo i mi da povedemo borbu da našim žrtvama omogućimo da očuvamo slobodu i samostalnost Etiopije.

Sloboda i samostalnost su najdragocjenije blago svakog čovjeka. Osim toga nas vežu i druge veze osim ovih idejnih veza. Vežu nas materijalne veze sa potlačenom i napadnutom Etiopijom, pa Egipat mora uložiti sve snage da te materijalne veze sa Etiopijom osigura.

Žila kucavica Misira je Nil.

To je plavi Nil, koji nam donosi blagoslov iz Etiopije i natapa ovu blagoslovenu dolinu. Voda ove rijeke iz vire iz jezera Tana u Etiopiji, pa ako bi ova zemlja — ne dao Bog! — došla u vlast tuđinaca to bi bila nesreća za Egipat i njegovo blagostanje.

Narode!

Došao je čas, kad treba da se odazovete Vašoj braći i Vašim susjedima. Plemeniti poziva plemenitog da ga pomognemo. Dođite — Bog Vam se smilovao, — i izvršite svoju čovječansku dužnost. Ne dozvolite da vas stigne poniženje, nego učinite žrtvu da pomognete čovječnosti, učinite i malu žrtvu, jer ako svi budemo žrtvovali makar i malo, žrtva će biti velika.«

Ovaj proglas su potpisali protektori odbora za pomoć Abesiniji princ Omer Tosun i koptski patrijarha.

Muslimani u Švicarskoj

Na kongresu evropskih muslimana u Ženevi, koji se održao u prošlom mjesecu, izredali su se mnogi govornici koji su kongresistima podnijeli opširne referate o životu muslimana u pojedinim evropskim zemljama. Između ostalih govornika važno je istaknuti govor mladog studenta muslimana Heralda De Meinberga iz Bazela, koji je govorio o mladoj islamskoj zajednici u Švicarskoj, koja se nedavno osnovala, a broji desetak svojih članova, koji su nedavno primili Islam. Brat Herald De Meinberg je rekao:

»Mi smo mala i mlada zajednica. Sigurno se nadamo da će se naš broj u skoroj budućnosti povećati. Našu zajednicu danas sačinjavaju 9 muškaraca i 3 žene, a 10 osoba će skoro da primi Islam. Svi smo primili Islam posredovanjem jednog Švajcarca, koji je putovao u Alžir i tamo primio Islam. Kada se je povratio u svoju zemlju, počeo je vršiti propagandu među svojom braćom i njegovom zaslugom ova je skupina primila Islam. On nam je čitao Kur'an i prevađao ga na jezik koji mi razumijemo: francuski, njemački i talijanski. On nas je poučio kako ćemo klanjati. Ja vam jamčim, ako ijedan od nas pogriješi u izvršavanju, biće prisiljen da se povrati i da izvrši svoju dužnost«.

Nakon što je ove riječi izgovorio mladi student musliman Herold De Meinberg je naročito naglasio da oni žive u teškoj sredini koja ih na svakom koraku šikanira i vrši nad njima špijunažu. On je zatražio od kongresa da za jedno izvjesno vrijeme ništa o njima ne spominje obzirom na sredinu u kojoj se nalaze. Oni će čvrsto ostati priznavajući i ispunjujući svoj Islam. Oni će Islam početi javno ispovjedati kada se poveća njihov broj i kada ojačaju i osnaže.

Ova je vijest izazvala u islamskom svijetu neograničeno veselje. Kairski »El-Feth« od 19 redžepa ov. g. donosi ovu vijest, koju izvorno prenosimo.

M. Busuladžić.

PRONALAZAK STAROG ISLAMSKOG NOVCA.

Kairski »El-Belag« od 20. oktobra među vijestima iz Perzije donosi, da su u okolici Isfehana seljaci u dolini jedne rijeke koja je još davno presušila, našli stotinu komada srebrenog novca. Na nekim komadima nalaze se portreti perzijskih islamskih vladara, a s druge strane različiti islamski natpisi kao: La ilahe illel-lah, Muhamedur-resulul-lah i sl. Spomenuti novac predat je ministarstvu prosvjete, da ga čuva u svom naročitom muzeju za perzijske starine. Ovaj muzej ima svoj posebni islamski odio, koji se računa od najvažnijih dijelova ovoga muzeja a ima i različite perzijske starine iz doba prije i poslije Islama.

S. F.

Mustafa S. Busuladžić:

Islam i Abesinija

(Nastavak.)

Abesinija je bila kršćanska zemlja. U to doba je vladao Negus (Nedzašija) Ashama, inače kršćanin. Kada su muslimani došli, Ashama ih je primio u svoju zemlju i osigurao im slobodno ispovijedanje vjere. Muslimani su bili oduševljeni gostoprimstvom i plemenitim prijemom etiopskog cara. Vijest o prijemu muslimana kod Negusa naišlo je na neograničeno oduševljenje Alejhiselamovih sljedbenika u Meki, a nevjerne je idolopoklonce razočarala. Kada su nevjernici saznali da su muslimani napustili Meku i otputovali prema Abesiniji, dali su se za njima u potjeru i došli su do obale Crvenog mora, ali bez uspjeha, jer su muslimani bili već zaplovili morem.

Muslimani u Abesiniji mogli su slobodno ispovijedati svoju vjeru Islam i učiti njegovu nauku. Oni su se iselili u mjesecu redžebu i u Abesiniji se zadržali tokom mjeseca Šabani i Ramadanu. U ševvalu su saznali za vijest da se Muhamed a. s. izzmirio sa nevjernicima i da su idolopoklonci primili Islam.

Muslimani u Abesiniji su čeznuli za Alejhiselamom, ashabima i svojim porodicama. Kada su čuli za ovu vijest i saznali, da su stanovnici Meke primili Islam, te da su neprijateljstva nevjernička popustila, rekli su da im se više nije potrebno zadržavati u tuđoj zemlji i da su im njihove porodice i plemena miliji od drugih. Oni su napustili Habeš i krenuli u Meku. Kada su došli jedan sat daleko od Meke, sreli su jednu karavanu iz plemena Kinane i putnike su pitali o odnosu Kurejševića sa Muhamedom a. s. i ashabima. Dobili su odgovor, da su Kurejševići počeli sa novim progonstvima i u takvom ih je stanju ostavila karavana. Muslimani su se tada počeli dogovarati da li da se povrate u Abesiniju ili da uniđu u Meku. Neki su rekli da će otići u Meku da vide kakvo raspoloženje vlada među Kurejševićima i da se vide sa svojim porodicama, a iza toga će se povratiti. Svi muslimani unišli su u Meku potajno, ili pod zaštitom ili pod pratnjom osim Ibnu Mes'uda, koji se kasnije povratio u Abesiniju. Kada su muslimani došli u Meku, na mjestu su se osvjedočili o strahovitim progonstvima Resulullahovih sljedbenika. Patnje su bile velike. Tada se mladа islamska zajednica nalazila u najvećoj opasnosti. O prelazu mekanskih nevjernika na Islam nije moglo ni govora biti. Muhamed a. s. i tada nepokolebivom ustrajnošću neumorno propovijeda Islam, kidajući smjelo sa nazadnim tradicijama i boreći se protiv idolopoklonstva sugrađana rodnoga mu grada. Doseljeni muslimani u Meki nijesu mogli ostati, oni protiv sebe izazvaše rulju ogorčenih Kurejševića i zato Muhamed a. s. dozvoli da se i po drugi put isele u Abesiniju. U drugoj seobi bilo je 83 muškarca i 11 žena svi iz plemena Kurejš u Meki. Oni su u ovoj seobi bili izvrgnuti većim neugodnostima i patnjama nego u prvoj. Osim mekanskih iseljenika u drugoj seobi je učestvovalo 7 žena van Meke i muslimani iz Jemena njih 50 na broju pod vodstvom Ebu Musa El-Eš'arije, koji je sa svojim plemenom Eš'arijjun krenuo u Abesiniju. Ovi su se iseljenici ukrcali u jednu lađu. Za vrijeme vožnje, burni valovi mora okrenuše lađu prema Abesiniji, gdje su svi sretno doputovali. Tamo su se sastali sa Džaferom i mekanskom braćom. U drugoj seobi između ostalih iseljenika nalazili su se: Osman ibnu Affan, Đzafer-ibnu Talib sa ženom Esmom, Halid ibnu Seid sa ženom Aminom, Abdullah ibnu Mes'ud, Abdullah ibnu Džahš i njegov brat Ubejdullah ibnu Džahš sa ženom Habibom, kćerkom Ebu Sufjanovom. Ubejdullah ibnu Dzahuš je u Abesiniji primio kršćanstvo, gdje je i umro kao kršćanin. Sa njegovom ženom Ummi Habibom, koja je bila u Abesiniji, vjenčao se Muhamed a. s. u Medini 7 g. po H. Ukupan broj iseljenika u drugoj seobi iznosio je oko 120 lica iz plemena Kurejševića i drugih. Iz same Meke Kurejševića i drugih, računajući mušku i žensku djecu, iznosilo je oko 132 osobe. Iz Jemena, računajući i djecu bilo je 53 iseljenika. Dakle približan broj iseljenika u drugoj seobi iznosio je oko 200 osoba. Historičari vele, da je Ebu Bekir bio odlučio da se iseli, ali se je s puta povratio.

Kada su se muslimani spremali na drugu seobu, Osman ibnu Affan je rekao Muhamedu a. s.: Mi smo bili u prvoj seobi a sada evo i druga, a ti nijesi s nama Božiji poslaniče. Na to je Alejhiselam odgovorio: Vi ste selili radi Boga i mene, a vama svima su od koristi obe ove seobe.

Nastavak na 7. strani.

Organizacija ilmije Kraljevine Jugoslavije „Mirkat' u Tuzli

Koncem godine 1922. osnovano je ilmijansko udruženje »MIRKAT« za tuzlansko okružje sa sjedištem u Tuzli. Na čelu ovoga udruženja se tada nalazio reis-ul-ulema Kraljevine Jugoslavije H. Hf. Ibrahim ef. Maglajlić, kao tuzlanski muftija. Organizacija je provedena u svih deset srezova tadašnjeg tuzlanskog okružja i društvo je u početku 1923. počelo da radi.

Kako su tada muallimi, imami i muderisi bili vrlo mizerno plaćeni, jer su bili vakufski prihodi osjetljivo pali zbog stambenih ureda, to se rad društva ponajviše kretao u pravcu poboljšanja materijalnog stanja pomenutih, a pored toga radilo se i na prosvjetnom polju.

Ovako je društvo djelovalo sve do 6. januara 1929. Društvo je iz ovih dana ostavilo dosta lijepih svojih uspomena. Počev od 6. januara 1929. pa do marta 1934. društvo je pauziralo. U martu 1934., a povodom glasova o pragmatici vjerskih službenika, počelo se raditi na ponovnom oživljavanju ovog udruženja, te je 12. aprila 1934. sazvana glavna skupština kojoj su — pored članova i delegata iz cijelog tuzlanskog okružja — prisustvovali mnogi viđeniji vjerski službenici iz Dervente, Doboja, Tešnja i drugih mjesta. Na ovoj su skupštini izmjenjena pravila, društvo je proširilo svoj djelokrug na teritorij cijele Bosne i Hercegovine i izabrani su odbori, koji su po isteku zakonskog roka od šest nedelja počeli sa radom. Tada je za predsjednika izabran naš vrijedni starina H. Hf. Zekjerija ef. Ibrišimović, za podpredsjednike izabrani su H. Abdulgani ef. Ibrahimbegović muderis iz Brčkog i Adil Čokić. Dalje u odbore su unišli kao članovi: Merhum Hf. Sulejman ef. Užičanin imam i muallim iz Doboja, Muhamed Zahirudin ef. Tarabar imam iz Dervente, Salih ef. Sivčević muderis iz Tuzle, Mustafa ef. šilić muderis iz Gračanice, Hf. Jabuk ef. Berbić mualim iz Tuzle, Hasan ef. Ćatić imam i muallim iz Tešnja, itd. (trideset lica).

Na ovoj je skupštini donešena i jedna rezolucija koja je u cjelosti izašla u »Islamskom Svijetu«. U spomenutoj rezoluciji traženo je između ostalog od nadležnih foruma, da se na prvom mjestu unesu u pragmatiku muallimi, muderiki i imami, te da se po jednoj stručnoj anketi kategorišu islamski vjerski zavodi da im se dadne dostojan i pravedan rang. Dalje je traženo od vakufskog vijeća, da dokine naređenje vakufske direkcije o ujedinjavanju samostalnih vakufa, te da vijeće provede istragu u pogledu zamrzlih milijona u Prvoj hrvatskoj štedionici i da kazni krivce u tom pogledu. Na koncu je traženo da se dokine naređenje željezničke direkcije u pogledu fotografija žena činovnika muslimana.

Ova je rezolucija blagovremeno dostavljena pretsjedniku vakufskog vijeća u Sarajevo, ali pomenuti nije našao za vrijedno da je iznese pred vijeće koje je tada izglasalo današnju krnju pragmatiku islamskih vjerskih službenika. Glavni uži odbor dostavio je pomenutu rezoluciju i Vrhovnom vjerskom starješinstvu I. V. Z. u Beogradu. Vrhovno vjersko starješinstvo uzelo je u pretres pomenutu rezoluciju i dostavilo svoj odgovor glavnom užem odboru »Mirkata« pod brojem 370, od 29. juna 1934. Glavni uži odbor umnožio je pomenuti odgovor Vrhovnog starješinstva I. V. Z. i dostavilo ga svim svojim pododborima i povjerenicima da ga oni saopšte članovima »Mirkata« u svojim srezovima. Kako se nije mogao zadovoljiti nijedan član sa odgovorom Vrhovnog starješinstva, kao ni sa donešenom pragmatikom od strane vijeća, jer u nju nisu unešeni imami, muderisi i muallimi, to je glavni uži odbor »Mirkata« za 5. jula 1934. sazvao sjednicu glavnog šireg odbora koje je prema pravilima proširena sa članovima nadzornog odbora, časnog suda i sa zamjenicima. Na ovoj je sjednici donešena peticija koja je upravljena na ministra pravde, a u kojoj je traženo da se ne odobri pomenuta pragmatika. Na ovoj je sjednici istodobno zaključeno, da se glavni uži odbor obrati svim pododborima i povjerenicima da se održe mjesne skupštine, na kojima će se donijeti slične peticije. Glavni uži odbor je, međutim, razaslao pisma i na pojedine viđenije alime u neke srezove u kojima nije postojala organizacija »Mirkata« i zamolio ih da porade na tom da se održe skupštine i donesu slične peticije. Tako je došlo do onih brojnih rezolucija i peticija koje su prošle godine izašle u javnosti.

Tada se je čuo glas skoro iz svih srezova Bosne i Hercegovine osim Sarajeva(??)

Poslije ovoga kad je društvo počelo da razvija svoj rad na širenju i sprovođenju organizacije, došao je 9. oktobar. Zločinačka ruka oduzela je život najvećem sinu naše grude, poginuo je naš Viteški Kralj Blaženopočivši Aleksandar I. Ujedinitelj, te je zavladala opšta žalost u našoj domovini. Iza toga su nastupili teži dani i međutim su došle trzavice petomajskih izbora, radi čega je društvo moralo zastaviti svoj rad, jer nije imalo u rukama ni odobrenih pravila, pa je postojala opravdana bojazan da ne bi društvo bilo zabranjeno, tim više, što se je čulo da izvjesni ljudi nisu zadovoljni sa osnivanjem ilmijanske organizacije.

Poslije petomajskih izbora čim su svanuli bolji dani, društvo je odmah počelo sa radom i u tu svrhu sazvana redovna glavna skupština 8. septembra 1935., kojoj su prisustvovali delegati i članovi iz dvadeset i jednog sreza.

Na ovoj su skupštini popunjena pravila i društvo je pretvoreno u opću organizaciju ilmije naše Kraljevine koje danas nosi naziv »**Organizacija ilmije Kraljevine Jugoslavije »Mirkat«**.

Već iz samog ovog naziva jasno je da društvo nije lokalnog karaktera, nego da je opća organizacija ilmije za cijelu zemlju i za sve ilmijske staleže. — Nu ako se nekom ne sviđa što je sjedište organizacije u Tuzli, to je druga stvar. Samo to nesviđanje može imati više značenja. **Može biti da se nekom ne sviđa iz ličnih interesa i što bi htio da ima uticaj na samu organizaciju itd.** Stoga je baš bolje da ona bude malo udaljenija, pogotovu ako mjesto u kome je njezino sjedište ima sve uvjete da u njemu bude nezino sjedište. Tuzla, čiji srez broji preko 60 hiljada muslimanskog pučanstva, a u kom je zaposleno preko dvije stotine mualima, imama i muderisa valjda ima te uslove.

Na čelu »Mirkata« nalaze se odbori koji se sastoje iz 35 lica iz svih staleža ilmije.

U glavnom odboru »Mirkata« između ostalih nalaze se slijedeća gg.:

H. Ibrahim ef. Čokić, muftija iz Tuzle, pretsjednik; H. Hf. Zekjerijja ef. Ibrišimović, imam iz Tuzle, potpredsjednik I.; H. Abdulgani ef. Ibrahimbegović, muderis iz Brčkog, potpredsjednik II.; H. Ahmed ef. Karabeg, muderis iz Mostara, član; Rustem ef. Rustempašić, muderis iz Konjica, član; Kudinović Smajil ef., muallim iz Visokog; Šestić Omer ef. iz Zenice; Muhamed ef. Zahirudin Tarabar, imam iz Dervente; Hasan ef. Ćatić, imam i muallim iz Tešnja; Hf. Ahmed ef. Kasumović, prof. iz Mostara; Salih ef. Sivćević, upravitelj medrese u Tuzli; Ibrahim ef. Begić, imam matičar i muallim iz Koraja; Ibrahim ef. Topčagić, imam matičar iz Gradačca; Hasan ef. Smajlović, muderis iz Zvornika; Hf. Jakub ef. Berbić, muallim iz Tuzle; Hf. Ahmed ef. Redžepašić, muftin tajnik iz Tuzle (blagajnik organizacije); A. Adil ef. Čokić, profesor iz Tuzle, tajnik organizacije.

Ovdje odustajemo od daljnjeg navađanja naših preostalih osamnaest odbornika, jer držimo da je ovo dovoljno, da se vidi da »Mirkat« nije lokalnog karaktera, kako je to s prozirnom tendencijom bačeno u javnost. Također iz navedenih imena odbornika vidi se, da je »Mirkatov« odbor sposoban provesti i voditi organizaciju, kao i to da je »Mirkat« opće udruženje sve ilmije u kome neće i ne može biti favoriziran ni jedan ilmijski stalež mimo druge. Ovo se napokon vidi iz člana 8. društvenih pravila, rastav drugi.

Svrha je našega udruženja:

1. Da udruženom snagom radimo na širenju prosvjete, naročito vjerske.
2. Da štiti staleške interese i ugled ilmije.
3. Da nastoji na intelektualnom razvijanju ilmije i materijalnom podizanju.
4. Da materijalno potpomaže svoje siromašne i nastradale članove.
5. Da radi uopće na unapređivanju muslimana kako u vjerskom tako i u svjetskom pravcu.
6. Da budnim okom pazi na rad autonomnih vjerskih tijela i organa i da nastoji da u dotična tijela dođu ljudi koji su po mišljenju društva najsposobniji.

Da se svrha postigne društvo će, pored ostalog izdavati i svoje glasilo. Za sada do sprovedbe konačne organizacije »Hikmjet« će služiti kao glasilo »Mirkata«. U šestom broju »Hikmjeta« koji će se kroz kratko vrijeme dati u štampu izaći će pravila »Mirkata« te poziv na organizovanje kao i upute u pogledu sprovedbe organizacije. Nama je do danas pristupio 21 srez, osim ovoga obratio se je na našu organizaciju još Cazin, Bihać, te nekoja ilmija i iz drugih srezova u pogledu sprovedbe organizacije u dotičnim srezovima. Također smo i mi pisali u mnoge srezove te isčekujemo odgovor.

Mi smo sa najčistijom namjerom pristupili sprovedbi ove organizacije, koja će, ako Bog da, uroditi najboljim i najkorisnijim plodovima po našu ilmiju i muslimanski svijet naše grude.

Ve minnallahit-teufiku vel hidajetu.

Iz kancelarije glavnog užeg odbora »Mirkata«.

Uredn.: Donosimo ovaj prikaz rada ilmijanskog udruženja u Tuzli s napomenom, da ćemo se u slijedećem broju osvrnuti na ovaj prikaz i iznijeti naše mišljenje o ovom pitanju. Želimo zadržati najveću objektivnost u raspravljanju ovog vrlo važnog i nasušnog pitanja, pa ćemo svima dobronamjernim dati mjesta u našem listu, kako bi se ovo pitanje što bolje raščistilo.

Predavanje g. Ali ef. Aganovića u Bos. Šamcu

Prigodom svoga obilaska Bos. Posavine naš uvaženi i popularni alim g. Ali ef. Aganović iz Sarajeva kao izaslanik Narodne Uzdanice udostojio je svojom posjetom i naše mjesto 29. X. Iako je stigao u radno vrijeme, ipak je od strane muslimanskog građanstva vrlo lijepo dočekan.

Istoga dana na podne poslije obavljenog namaza i na večer poslije jacije u džamiji je održao pedavanja, koja su bila brojno posjećena a naročito večernje, na kojemu je bilo i dosta inovjeraca. U popodnevnom predavanju g. predavač je u glavnim konturama iznio najvažnije islamske propise i objasnio njihovo značenje i izvršavanje.

U svome večernjem predavanju: »Islam i nauka« g. Aganović je na zgodan i popularan način prikazao odnos Islama prema nauci i uopšte prema životu današnjice. Tom je prilikom naglasio da islamski propisi imperativno nalažu svakom sljedbeniku Islama, da se prosvjećuje i da traži nauku. Mi u prosvjetnom, kulturnom i ekonomskom pogledu mnogo zaostajemo zbog toga, što ne primjenjujemo propise islama onako kako bi trebalo da primjenjujemo dakle radi pomanjkanja islamske svijesti. Naša inteligencija sa ulemom je najpozvanija da u tom pogledu poradi naime, da razvija i diže islamsku svijest.

Ali nažalost naša inteligencija osim časnih iznimaka, bježi od svoje islamske sredine od koje zapravo indirektno žive, te u tome g. Aganović vidi jedan od najglavnijih uzroka našoj opštoj stagnaciji. Radi toga predavač upućuje apel na našu inteligenciju i duhovnu i svjetovnu, da otvorena srca priđe širim slojevima narodnim i da svim raspoloživim silama poradi na pridizanju istih.

Izlaganja g. Aganovića duboko su se dojmila slušalaca, koji su mu se najljepše zahvalili. Propovjednici kao g. Aganović su nama muslimanima neophodno potrebni, da nam bar daju povoda da koliko toliko razmišljamo o ovim stvarima i da ih po mogućnosti i prema mjesnim prilikama sprovodimo. Poželjno bi bilo da g. Aganović uz izvjesnu materijalnu pomoć ovakove propovijedi dade otštampati u obliku malih brošurica ili pisama, kako bi ista mogla služiti kao putokaz.

ELEKTRIFIKACIJA BOS. ŠAMCA.

Već se odavna osjećala u našem mjestu potreba za električnom rasvjetom. Sadašnja opštinska uprava, na čelu sa g. Sulejmanom Zukićem i to je pitanje povoljno riješila.

Opštinska uprava je ustupila gosp. ing. Draganu Mesiću ovlaštenom inžinjeru da u svojoj režiji instalira elektranu pod ovim uslovima:

Opštinska uprava po ugovoru ima da svake godine plati g. Mesiću 70 hiljada dinara za 25 godina za javnu rasvjetu, a da od privatnih potrošača g. Mesić naplaćujo 8 dinara po kilovatsatu.

Nakon 25 godina elektrana pripada u opštinsko vlasništvo.

Radovi oko instalacije se privode kraju, te će tako i naše mjesto uskoro biti električno osvijetljeno.

H. Raljević.

Otvorenje džamije u Š. Platnici srez cazinski

U š. Platnici domoljubni muslimani zamijenili su svoju drvenu džamiju sa kamenom džamijom. Stara je džamija porušena prije dva i po mjeseca, a na istom mjestu podignuta vrlo lijepa nova džamija i na 18. o. mj. u petak klanjata je prva džuma namaz.

Pošto je prije bio obavljen dan otvorenja nove džamije, to je ovoj svečanosti prisustvovalo mnoštvo braće muslimana iz okolnih mjesta i srezova. Oko 10 sati slijegalo se sa svih strana mnoštvo svijeta sa kolima i konjicom pod bajracima. Divno je bilo ovaj prizor gledati, kako se konjanici utrkuju, kako zastave lepršaju, kako puške pucaju, kako braća neopisivom radošću žure, da uzmu učešća u ovoj čisto islamskoj svečanosti, te kako ih mješćani bratski dočekuju i prangijama pozdravljaju.

Reis-ul-ulemu je zastupao g. M. ef. Kurt, član Ulema-Medžlisa. Točno u 12 sati imam ove džamije g. Čaučević, sa dirljivim riječima pozdravlja prisutne i zahvaljuje im na bratskoj posjeti kao i g. izaslaniku, predavši mu ključ džamije. G. izaslanik je odgovorio na imamove riječi, preporučujući prisutnim da i dalje ustraju u radu na prosvjećivanju i vjerskom jačanju.

Hutbu je proučio i vrlo lijepo značenje njezino rastumačio kao i imam bio je vrijedni starina H. Hasan ef. Rizvić, dž. imam iz V. Kladuše. Safovi džemata bili su daleko prošireni izvan ograde džamije. Nakon podne namaza bila je konjička i pječaška trka. Dobrovoljni prilozi džamiji u novcu i ćilimima bili su vrlo obilni i iznad svakog očekivanja.

Nije slučaj samo u ovom srezu, da je Š. Platnica dobila novu džamiju, nego su mnoga sela u ovom srezu u zadnje vrijeme sagradila uzorne džamije i mektebe i čisto se natjecali koji će džemat sagraditi bolju i ljepšu džamiju i mekteb, što je dokaz da među njima vlada bratska harmonija i puna ljubav prema uzvišenom Islamu i da u ovako hajirli podhvatima kod njih nema mjesta riječima: kriza i ćesatluk, jer jaka volja i ustrajan rad sve poteškoće savladavaju.

Time se svijesni Krajišnici sa punim pravom mogu da ponose, jer u tom pogledu prednjače pred drugim srezovima gdje su materijalne prilike kud i kamo povoljnije. Za to veli narodna poslovica: »Ne zida kule znanje i bogatstvo, nego jaka volja i ustrajan rad«.

Nekad su se na brdima Bosanske Krajine bjelasali tvrdi gradovi sa visokim kulama izvidnicama, a danas ih zamjenjuju uzorni mektebi i džamije sa vitim minarama, odakle se razliježu glasovi muezina veličajući Svemogućeg i pozivajući pravovjerne na namaz.

Svijesni Krajišnici znaju, da je njihova uzvišena vjera vrelo snage, sreće i blagostanja, pa za vjerske svrhe ne žale dati i posljednju paru zašto su njihovi pređi davali i posljednju kap krvi. Dok drugi nose svoje trudom stečene novce u birtije i mehane da razbiju derte i mahmurluke dotle svijesni Krajišnici daju za vjersko-prosvjetne svrhe, gdje će čeličiti svoja srca u duhu Islama, jer su se bezbroj puta uvjerili, da kod onog, koji dobro poznaje i usrdno vrši propise Islama, nema tuge i nevolje i da taj nemože nazadovati.

Šta su nekad činili njihovi djedovi mačem i buzdovanom ,na čelu sa div-junacima Mujom, Halilom i Hasanagom, to danas čine svijesni Krajišnici prosvjetom na čelu sa svojim vrijednim, nesebičnim i požrtvovnim alimima.

U današnjim teškim prilikama u Bos. Krajini, ne samo da napreduje islamska vjerska prosvjeta, nego i napredna poljoprivreda i moderni zanati. Požaliti je samo da Bos. Krajina nema svoju srednju, poljoprivrednu ili zanatlijsku školu, jer za to ima sve uvjete pa istom bi se onda pokazale vrline Krajišnika.

Ako su nekad nazivali Bos. Krajinu »Krvava Krajina«, uvjeren sam, da će doći vrijeme — ako i nadalje ustraju u ovakom radu — kada će je nazivati prosvijećena Krajina, u to ime:

Ja im čestitam i kličem:
Neka čuje cijeli svijet.
Živjela junačka Krajina,
Živjela islamska svijest.

Mumin Bajrić, imam.

KROZ ŠEHER - SARAJEVO:

VAKTIJA

Šaban 1354. ‹1935.›

Broj dana	Dan	Novembar	Sunce izlaz s	m	Podne s	m	Ićindija s	m	Sunce zalazi s	m	Jacija s	m	Imsak s	m
12	Pet.	8	6	36	11	43	2	20	4	37	6	16	4	45
13	Sub.	9		37		43		19		36		15		46
14	Nedj.	10		38		43		18		35		14		47
15	Pon.	11		39		43		17		34		13		48
16	Utor.	12		40		44		16		32		12		49
17	Sril.	13		42		44		15		31		11		51
18	Čet.	14		44		45		14		30		11		52

»ISLAMSKI GLAS«
Nezavisni, kulturno-prosvjetni i informativni list.
Uredništvo i uprava: Kundurdžiluk ul. bu. 22. I.
Čekovni račun Poštanske štedionice Sarajevo br. 1600.
Broj 6., godina I., dne 8. novembra 1935.

Našim poštov. čitaocima!

Jednom dijelu naših čitaoca smo obustavili slanje lista, pošto nam nijesu poslali pretplatu na list. Molimo naše poštovane čitaoce, kojima i dalje šaljemo list, da požure i pošalju nam pretplatu kako ne bi bili prisiljeni da i dalje obustavljamo slanje lista. Uvjereni smo u požrtvovnost braće muslimana, da će svakako izvršiti svoju dužnost, te malim i neznatnim novčanim prilogom, plaćajući pretplatu, omogućiti nesmetano izlaženje i opstanak ovog našeg jedinog lista. — Uz mahsuz selam

Uprava

RADNI ODBOR UDRUŽENJA ZEMLJOPOSJEDNIKA U SARAJEVU.

U svrhu poduzimanja potrebnih koraka kod nadležnih, da se čim prije štampaju obveznice za isplatu kmetovskih šuma, šikara i pašnjaka kao i za izdavanje nove emisije 6 posto beglučkih obveznica u svrhu okončanja agrarnih slučajeva, koji još nijesu isplaćeni, potrebno mu je da sazna slijedeće:

1. Koliko ima u pojedinim srezovima još nedovršenih agrarnih sporova i kolika je količina beglučkih obveznica potrebna za isplatu svih tih slučajeva.

2. Koliko u svakom srezu ima već svršenih agrarnih sporova a za koje zemljovlasnik nije još dobio odštete i koliko iznosi odšteta za svaki slučaj; obratio se svim zainteresovanim zemljovlasnicima u Bosni i Hercegovini radi pribavljanja gornjih podataka.

Ujedno su tim pozvani svi zemljovlasnici da se čim prije organizuju, u koliko nisu dosada već organizovani, na temelju ranije im poslatih pravila.

Prostorije i kancelarija udruženja nalazi se na Vojvode Stepe Obali br. 1. 1. kat.

PUTOVANJE H. ALI EF. AGANOVIĆA U KRAJINU.

Glavni odbor Narodne Uzdanice je donio odluku da izašalje jednog svog člana u provinciju da održaje poučna predavanja i vazove te uputi naš islamski svijet o ciljevima i radu Narodne Uzdanice. Izbor je pao na g. Aganovića koji je tokom mjeseca oktobra proputovao Posavinu i vratio se sa tog putovanja početkom ovoga mjeseca. U Posavini je g. Aganović održao 39 predavanja i vazova, koji su vrlo uspjeli i sa naročitim zadovoljstvom primljeni. G. Aganović će nakon odmora otputovati u Krajinu otvorenju džamije u Vrnograču a odatle će nastaviti putovanje po Krajini. Želimo ovom agilnom kulturnom i vjerskom radniku mnogo uspjeha i sreće u njegovom patriotskom islamskom radu.

Otvaranje pravnog fakulteta u Sarajevu

Sarajevski studenti sazvali su u prošlu nedjelju veći broj uglednih javnih radnika grada Sarajeva, na konferenciju, koja se je održala u maloj sali gradske vijećnice. Ovoj konferenciji su prisustvovali predstavnici mnogobrojnih sarajevskih društava i korporacija. Konferenciju je otvorio g. Abdurahman Badnjević, koji je istakao važnost otvaranja pravnog fakulteta za grad Sarajevo. Predsjednik opštine g. Bičakčić u svom govoru je podvukao potrebu jedne visoke škole u Sarajevu jer to diktuje ekonomski i kulturni razvoj grada. Istakao je značaj te škole i naglasio da bi prenos pravnog fakulteta iz Subotice u Sarajevo bio pravedan.

Poslije g. Bičakčića govorili su Šćepan Grđić, ing. Grof i direktor M. Pokrajčić. Direktor šeriatske gimnazije g. Husein Brkić tretira pitanje osnivanja odnosno prenosa pravnog fakulteta iz Subotice u Sarajevo u vezi sa osnovanom Islamskom šeriatskom akademijom. Ističe da je osnovana šerijatska gimnazija kako bi islamski vjerski funkcioneri bili odgojeni kako treba. Osnivanjem šerijatske gimnazije koja je od svoga osnutka izbacila oko 150 abiturijenata došlo se na pola puta. Mnogi odgovorni bavili su se mišlju, da se u Beogradu osnuje islamski teološki fakultet što je apsurdno, jer je nemoguća izobrazba u duhu one vjeroispovijesti čija je sredina druge vjere. Na islamskoj akademiji treba da se predaju izvjesni predmeti sa pravnog fakulteta pa ta koincidencija dobro dolazi sa drugom sa prenosom pravnog fakulteta. Nadalje islamska akademija u Sarajevu ima za cilj da okupi sve muslimane sa Balkana, da se tu izobražavaju. Iza g. Brkića su govorila još gg. ing. Blagojević, predsjednik apelacionog suda Krstić, ispred Radničke komore g. Branko Tadić, narodni poslanik Jovo Zagorac i upravnik pozorišta g. Janjušević. Ing. g. Obradović je u svome govoru pledirao da se u Sarajevu na prvom mjestu traži otvaranje šumarskog i rudarskog fakulteta te da se Butmirska poljoprivredna škola podigne na stepen srednje poljoprivredne škole. Zadnji je govorio g. Knežić te su na njegov poziv svi govornici izabrani da sastave rezoluciju, ali pošto je to zamašniji posao predložen je sa njihove strane akcioni odbor, koji bi imao izraditi tu rezoluciju, u kojoj bi se tražilo od mjerodavnih faktora da se prenese pravni fakultet u Sarajevo. U ovaj akcioni odbor su ušla slijedeća gg.: predsjednik opštine Edhem Bičakčić, potpredsjednik Miloš Ljeskovac, predsjednik Trg. ind. komora Dušan Jeftanović, Đorđe Krstić predsjednik apelacije, Dr. Nikola Andrijašević predsjednik advokatske komore, Fehim ef. Spaho načelnik ministarstva u. p., Šćepan Grđić, Uzeiraga Hadži Hasanović gradski vijećnik, Edhemaga Djulizarević predsjednik Zanatske komore, ing. Oskar Grof direktor srednje tehničke škole.

Ovim je učinjen jedan korak za koji vjerujemo da će naći odziva kod mjerodavnih faktora. Sarajevo, koje se nalazi u centru države do sada je vrlo malo primalo, pa bi bezuvjetno u državnom i nacionalnom interesu bilo da se nepravde Sarajevu učinjene isprave. Sarajevo ima sve uvjete da se razvije u jedan jak kulturni centar obzirom na svoj položaj. U vladi g. dr. Stojadinovića nalaze se i dvojica sarajevskih građana kojima je napredak njihovog grada na srcu pa čvrsto vjerujemo da će učiniti sve da svome Sarajevu pomognu.

Otvaranjem pravnog fakulteta odnosno prenošenjem subotičkog fakulteta u Sarajevo omogućio bi se i uspješniji rad novo otvorene Islamske akademije. Za prenošenje pravnog fakulteta iz Subotice postoje sve mogućnosti, a dovršenjem nove zgrade srednje tehničke škole mogao bi se jedan dio prostorija bez ikakve smetnje i štete za tehničku školu upotrebiti za pravni fakultet. Razumije se da prenošenjem pravnog fakulteta ne bi bile zadovoljene kulturne potrebe Sarajeva pa s obzirom na privredni položaj Sarajeva, trebalo bi bezuvjetno u njemu kao centru šumske i rudarske industrije otvoriti šumarski i rudarski fakultet. I ako bi pravo bilo da se Sarajevu dadne čitav univerzitet ali ipak Sarajevo bi se za prvo doba zadovoljilo i sa ovim fakultetima čije otvaranje diktuju i državne potrebe. Sarajlije trebaju svesrdno poduprijeti ovu akciju i neumorno raditi da se ovim njihovim zahtjevima udovolji, jer se u današnjoj vladi nalaze i njihovi sugrađani u koje oni polažu sve svoje nade.

Kulturna akcija musl. društva „Trezvenosti" u Sarajevu

Ovdašnje Musl. društvo Trezvenost, održalo je ovih dana širu konferenciju svojih članova, na kojoj se je vijećalo o zimskom radu. Nakon duže i življe diskusije, donešen je zaključak da se tokom nastupajuće zime održe u društvenim prostorijama niz predavanja iz raznih područja znanosti i umjetnosti, kao i iz područja alkohologije. Ova će predavanja držati istaknuti sarajevski medecinari, profesori i ostali intelektualci. Izgleda da se je već za ova predavanja javio priličan broj predavača i nadati se je da će ova akcija sarajevskih trezvenjaka uspjeti, a dužnost je zainteresovanog građanstva da ovu opšte korisnu stvar poduprru.

Nemožemo preći, a da usput ne istaknemo veliku važnost antialkoholnog pokreta kod nas, gdje svaki dan susrećemo velike žrtve alkoholizma i gdje pojedinci, porodice i čitave zajednice stradaju od velikog neprijatelja alkoholizma. Uvjereni smo, da će svijesni prijatelji narodnog dobra potpomoći bilo svojom ličnom saradnjom, bilo posjetom ovih aktuelnih predavanja, koja će se početi držati ovih dana u društvenim prostorijama u Sime Milutinovića ul. 8.

Musl. društvo Trezvenost posjeduje i svoju biblioteku ,koja je nedavno otvorena, a koja je snabdjevena priličnim brojem knjiga, kako iz područja alkohologije tako i najnovijih djela naših i svjetskih pisaca. Biblioteka je otvorena utorkom, srijedom i četvrtkom od 3—5 sati.

Društvena se kancelarija nalazi u prostorijama, te se mogu svaki dan od 12 do 1 sat dobiti informacije od tajnika, a svaki dan poslije podne od dežurnog člana.

Jedan plemeniti i humani gest

gospodina Vasilija Romanova, sudije pri sreskom sudu u Grahovu.

Cazin, mjeseca oktobra. — Opštinsko poglavarstvo u Cazinu, još u mjesecu martu o. g. primilo je od gospodina Vasilija Romanova, sudije pri sreskom sudu u Grahovu Din. 1000 s tim, da se doznačena svota isplati dvjema najsiromašnijim porodicama na području opštine Cazinske.

Opština je pronašla u svojem području dvije najsiromašnije porodice i to porodicu umrlog Rame Murića iz Cazina sa petero nejake i nezbrinute djece, te porodicu Mustafe Topića iz Gnjilavca, starca od 95 godina sa jedanaest članova obitelji, koja je također bez ikakvih prihoda i sredstava za život. Murić Bejzi udovi iza Rame i njenoj nejakoj djeci je isplaćeno 500 dinara a drugoj porodici na ruke starca Topića Mustafe 500 dinara. I prvoj i drugoj porodici je tom prilikom otkriven njihov dobročinitelj i darovatelj, mašto mu se veoma mnogo zahvaljuju.

Odbor opštine Cazinske ganut i dirnut ovim plemenitim gestom gospodina Romanova, na sjednici svojoj od 1. septembra o. g. donio je jednodušan zaključak, da mu se pismeno a i putem javnosti izrazi najtoplija i najveća zahvalnost, kako za njegovu dobrotu i ovo plemenito i humano djelo, tako i za njegovu osobitu pažnju i sjećanje na nekadašnje mjesto njegovog službovanja, kojeg eto ni kroz toliki niz godina nije zaboravio.

Stoga u ime svoje, a i u ime ovih porodica i opštinskog odbora, molimo Svemogućega, da ga oživi dugi niz godina na diku, ponos i čast njegove cjenjene obitelji.

Dao Bog, da se u ovaj lijepi, plemeniti i humani primjer ugledaju i ostali dobročinitelji. Z. N. T.

H. Mujaga Kaukčija

veliki legator „Merhameta"

Vasijjet u nekretinama u vrijednosti od Din. 120.000.— iz čijih prihoda se imaju siromasi potpomagati.

Muslimansko Dobrotvorno društvo »Merhamet« svojim plemenitim ciljem i humanim radom iz dana u dan sve to više stiče povjerenje onih, koji misle i koji ostavljaju od svoga imetka, da se iz tih legata i vasijjeta potpomaže naša sirotinja.

Tako je i rahmetli H. Mujaga Kaukčija prije svoje smrti pozvao prestavnike »Merhameta« i izrazio želju, da trećinu svoga imetka nakon »tedžhizu-tehfina« ostavlja kao svoj legat »Merhametu« s time, da se iz prihoda dotičnog legata pomaže sirotinja.

Ovu svoju želju ostavio je u emanet svome vasi muhtaru g. Dr. Safvetbegu Zečeviću, koji je izvršujući želju rahmetlije ovih dana ustupio poklonjene nekretnine »Merhametu« sastojeće se iz dućana na Baščaršiji kao i kuće u Sunulah ef. ulici.

Ovim aktom rahmetli H. Mujaga Kaukčija ostaće kao i svi drugi legatori kao: Habibe hanuma Kujundžić, Rašidagić rođena Bičakčić, Ahmedaga Halać, Naze hanuma Vejsilović, Haki ef. Rizaefendić, rahmetli Haša hanuma Mujčinović, rahmetli Munire hanuma Karić, rahmetli Širka Bukva, rahmetli Pašana Jorgo, Fatima Varatanović, Hfz. Omer Mušić, Nura hanuma Mulasalihović, rahmetli Dervišbeg Miralem, senator Dr. Hamdija Karamehmedović, rahmetli Server ef. Svrzo, rahmetli Ćamil ef. Rašidagić, rahmetli Hafize hanuma Sandalović, rahmetli Bešir ef. Mašić, rahmetli Salihaga Sudžuka, rahmetli H. Salih ef. Karić, rahmetli Muhamed ef. Dadić, rahmetli Hajdar ef. Fazlagić, rahmetli Aiše hanuma Zafanija, rahmetli Hasije hanuma Muzaferija i rahmetli H. Mujaga Svrzo, koji pokloniše povjerenje »Merhametu« — vječito u knjizi »Merhametovih« legatora.

U koliko bude i u buduće naš vrijedni »Merhamet« svojim plemenitim radom i povjerenjem radio, nadati se je ako Bog da, da će kroz kratko vrijeme nestati sa ulice onih bijednika, koji pružaju ruku za milostinju.

Rahmetli H. Mujagi Kaukčiji neka Bog dž š. podijeli firdevsi ala džennet, a njegova kao i drugih legatora svjetla djela neka posluže kao uzor i ostalim muslimanima i muslimankama kako se ljubi rodna zajednica i kako se čine žrtve, da bi oni koji nisu danas u mogućnosti, — osjetili bolji i ljepši život i vidjeli da ima neko, ko se i za njih brine.

SKUPŠTINE »MERHAMETOVIH« PODODBORA.

Na 10. novembra u 9 sati prije podne održaće se skupštine mahalskih pododbora društva »Merhamet«.

Skupštine će se obrđavati za:

II. kvart »Gorica«: kafana Eminage Halilovića.

IV. kvart »Medresa«: u prostorijama društva »Merhamet« Aleksandrova ulica broj 12.

V. kvart »Vratnik«: Mušina kafana za gradom.

VI. kvart »Hrid«: društvene prostorije u Ulici 6. novembra.

VII. kvart »Širokača«: prostorije društva »Preporod«.

Mole se članovi društva u ovim kvartovima da izvole ovim skupštinama u što većem broju prisustvovati.

»KO TREBA DA SE NAJVIŠE KORISTI GRADSKOM ŠTEDIONICOM?«

Pod ovim naslovom u prošlom broju našega lista donijeli smo jedan članak iz pera g. Ahmeda Mešinovića u kojem je predzadnji pasus štamparskom greškom izašao nepotpun, pa taj treba da glasi ovako:

»Dr. Voja Besarović, ondašnji i današnji ljubitelj »Jugoslovenske Pošte« mijenja pravila Gradske Štedionice kako bi došao za predsjednika ovoga zavoda, da bi on da sa toga položaj najbolje »koristio« građanstvu grada Sarajeva«.

Molimo, da se uvaži.

O problemu rada i reda

U kulturnim zemljama i među civilizovanim svijetom potrebe savremenog čovjeka su mnogobrojne, dobra koja zadovoljavaju te potrebe raznovrsna, poslovi kojima se privređuju ta dobra, višestruki.

Kapitalistički način proizvodnje natjerao je i pojedince da se bave samo jednim poslom, da proizvode samo jednu vrstu ili jedan dio nekog dobra, te da se posvete samo jednom zanimanju. Neki proizvode samo sirovine, neki ih dostavljaju, neki prerađuju, a neki opet posreduju u razmjeni. Podjela rada našla je svoju primjenu svagdje pa i u proizvodnji sirovina — u agrikulturi i tako da prema prirodi tla, klime i potrebi okoline, seljaci se bave žitarstvom, voćarstvom, povrćarstvom, stočarstvom, a po nekoji i kultiviranjem samo jedne vrste od svih rastelina. Oni koji nemaju ni zemlje niti išta drugo izuzev golih ruku i njihove vještine, tjelesne ili umne radne snage, njima ne preostaje drugo, nego da te ruke i tu snagu, iznajme onima, koji raspolažu srestvima za proizvodnju, uz cijenu i uslove koji toga momenta vladaju na domaćoj pijaci i javnoj berzi radnog svijeta. Takvi kada unovče svoju radnu snagu, za dobiveni novac, koji služi kao ekvivalenat svake vrijednosti i kao opće sredstvo razmjene za svako dobro, prema količini novca sa kojim raspolaže, mogu nabaviti ono što im treba. Ljudima potrebnih dobara ima uvijek dovoljno. Fabrikanti su se pobrinuli da njima snabdiju svoje lagere, a trgovci da ih dobave iz svih krajeva svijeta i stave na raspolaganje svakom potrošaču, koji ima para. Ta dobra nije dovezao ni seljak sa svojim taljigama, ni trhonoša na svojim leđima, nego opet kapitalista sa svojim motorizovanim transportnim srestvima. Na taj način skoro cjelokupna savremena privreda mašinizirana je po kapitalistima, koji sa tim mašinama raspolažu.

Kapitalistički način proizvodnje razvrstao je cijeli narod na razna strukovna zvanja i zanimanja, koji se opet svrstavaju u odgovarajuće im društvene staleže. Među ovim staležima vodi se pritajena ili otvorena borba, kako bi sa sebe olakšali i na druge prebacili terete, koje im nameće zajednički društveni život. Historija kulture i civilizacije, ispunjena je ovom borbom. Tako diferencirano civilizovano društvo, sada je dobilo oblik jedne piramide naslagane iz više slojeva.

Pošto je ovo piramida sastavljena iz živih stvorova, prema liberalističkoj nauci političke ekonomije koju je usvojilo kapitalističko društvo, i ovim stvorovima pripadaju ustavna prava i individualne političke slobode kretanja i raspolaganja sa svojom voljom. Oni koji nisu zadovoljni sa niskim društvenim položajem i kletim udesom svojim, ti mogu da sele na drugi svijet, ili da dobiju pasoš za sve predjele zemaljske kugle, ali ako imaju para; mogu i da se bore, mogu i da se uspnu do samog vrha društvene piramide, ali ako imaju nekog vanrednog spekulativnog dara ili ako ih posluži neki čudotvorni slučaj sreće; no to su rijetke iznimke. Redovito je pravilo, da ljudi iz viših društvenih slojeva propadaju u niže, tako da se viši postepeno razređuju, a niži zbijaju i zgušnjavaju. To je neumitni zakon kohezije i adhezije, proces kemijskog previranja u društvu.

U svakom društvu postoje dva osnovna elementa: elemenat rada i elemenat reda. Tjelesna snaga čovječija služi kao elemenat rada, a umna kao elemenat reda. Pamet caruje a luda glava klade valja. Svaki društveni napredak djelo je umne snage čovječije. Ta umna snaga postavila je i ovaj današnji poredak. Ravnopravnost pred zakonima priznata je svima građanima, ali se time bolje koriste oni koji su jači. Tako je i sa izbornim pravom glasa. Zadnja i odlučujuća riječ redovito pripada onima, koji su na vrhu društvene piramide. Glas nižih propada kao vapaj u pustinji ili u najboljem slučaju posluži kao neka savjetodavna vrijednost. Rijetki su oni koji su došli do svijesti i saznanja, da je ovakov poredak vještačka tvorevina uma, koja se može izmjeniti. Učitelji nam pričaju, da je svaki čovjek kovač svoje sreće, sveštenici nam pripovjedaju da je svačija sudbina napred propisana voljom Gospodina Boga, a političari nas obmanjuju sa nevjerojatnim obećanjima razmetajući se domoljubnim i rodoljubnim slatkim parolama svojim, a iskorišteni i naivni radni narod sve to ravnodušno podnosi i trpi.

Uloga države u savremenom kapitalističkom društvu, sastoji se poglavito iz toga, da čuva ovu društvenu piramidu i njezin klasni i nacionalni karakter od nutarnjeg potresa i vanjskog napada, da reguliše nužne odnose između pojedinaca i staleža sa zakonima koji odgovaraju naravi vladajućeg poretka, te da pribavlja potrebne troškove za uzdržavanje istog putem poreske financijske politike.

Iz ovog potonjeg, država je prisvojila pravo, da se miješa i u saobraćajno prometne odnose svojih državljana sa drugima. Tek u zadnje doba države su počele da intervenišu u odnosima između rada i kapitala i da preuzimaju na se jedan dio socijalne skrbi u korist neobskrbljenih, putem socijalnog zakonodavstva i nivelirajućeg sustava u financijskoj politici.

Organizacija pravne i sustavne države počiva na legislativnoj, egzekutivnoj i sudskoj vlasti, t. j. na propisivanju, izvršavanju i primjenjivanju zakona. U normalnim prilikama odnos između ove tri vlasti, treba da bude uređen tako, da svaka, a naročito sudska u svome djelovanju budu što manje ovisne jedna od druge. Najvažnija je zakonodavna vlast, odnosno parlamenat, u kojem sudjeluje i narod preko svojih zastupnika, koji u isto doba vrše i kontrolu nad drugim dvjema vlastima. U izboru svojih zastupnika u zakonodavnu skupštinu, narod prolazi loše sreće. On obično nasjeda demagozima i laskavcima, koji su mu vjerni dotle, dok mu ne izmudre glas. Ni partije se ne pokazuju kao najpouzdaniji jamci, da će po njima okreditirani poslanici ostati vjerni svojim biračima, i ako im se mora priznati prednost nad onima, koji nisu vezani ni za program ni partiju. U krilu svake partije redovito se formira jedna uža klika ljudi, koja prigrabi svu vlast u svoje ruke i koji za sebe monopolišu poslaničke mandate i druge položaje. Sa svojim pristašama oni se služe kao pastiri sa svojim stadom kada ga vode na ispašu i ne odgovaraju za eventualne nepogode koje zadese njihovo stado. Seljaci i radnici nisu zastupani po svojoj brojčanoj snazi, pa zato i njihovi staleški interesi rijetko dolaze do izražaja u zakonodavnom radu skupštine. Građanske partije, koje operišu sa reakcionarno nacionalnim i konzervativno vjerskim parolama i pretenduju da zastupaju sve staleže, u stvari brane interese klasne države, koji nisu uvijek identični sa narodnim. Ovake partije redovito dolaze do većine u skupštini i nadglasavaju prave pobornike narodnih interesa. Osim toga za narodne poslanike obično se kandiduju profesionalni političari, koji nemaju ništa zajedničkog sa privrednim profesijama, da bi poznavali njihove potrebe. Vrhovna egzekutivna državna vlast, pretvorena je u izvršni organ, slučajno aranžirane parlamentarne većine, koja zna uticati i na sudsku vlast. Na ministarske položaje dolaze najuticajniji partijski ljudi, koji u svojim resorima zavode lični kurs, pa time korumpiraju podređeno im činovništvo i prekidaju kontinuitet u poslovanju. Ovakvi ministri lako izbjegavaju odgovornost pred svojim partijskim forumima i izigravaju kontrolnu vlast parlamenta. Ovo potonje važi naročito za one zemlje, u kojima je partizanstvo razvijeno i na sitne grupe, pocjepano sa unakrsnim regionalnim i centrifugalnim težnjama.

Sve ovo izaziva krizu u parlamenterizmu i daje hranu fašizmu, koji se javlja u znaku reakcije protiv buržoaske demokratije, koja se je pokazala kao preteča prave narodne vladavine.

Da bi to izbjegli, prije svega trebalo bi riješiti plemenske sporove i zadovoljiti regionalne težnje. Time bi nastupila zdravija politička orijentacija i koncentracija političkih snaga u staleškom pravcu. Koncentracijom političkih snaga, stvaraju se uslovi za jedan ustaložen politički režim i mirniju atmosferu u kojoj se može pristupiti rješavanju socijalnih i privrednih problema. Do tog vremena mogli bi se zadovoljiti pregrupisavanjem političkih snaga u široke koalicije, i odložiti formiranje velikih partija odozgo.

U parlamentarnim frakcijama pojedinih partija trebalo bi dati više mjesta predstavnicima privrednih profesija. Nije oportuno i kompatibilno da oni koji su postavljeni, da kontrolišu vladu, postaju sami članovi vlade, pa time dovode u pitanje sami raison d' être narodnog predstavništva. Radi toga vlade bi trebalo obrazovati od stručnjaka izvan parlamenta, ali odgovornih pred parlamentom. Time bi iščupali korjen korupcije. Bilo bi poželjno da šefovi partija ne ulaze ni u skupštinu, a kamo li u vladu po primjeru šefa bivše radikalne partije.

Bilo bi idealno, ako sami vladari nemogu biti filozofi poput Aleksandra Makedonskog i Fridrika Pruskog, koji su dobili naziv Veliki rădi toga, što su se učili od filozofa Aristotela i Voltera, da bar predsjednici ministarskog savjeta budu filozofi, koji su pravedni i skromni.

Ovakvim mjerama siguran sam, da bi se u našoj zemlji mogle normalizirati političke prilike u demokratskom pravcu, učvrstiti parlamentarizam i suzbiti avet fašizma.

E. Bulbulović.

Putovanje gosp. H. Ali ef. Aganovića po našoj Posavini

Gosp. Aganović kao izaslanik Narodne Uzdanice proputovao je cijelom Posavinom od 10. X. do 2. XI. ove godine. Gospodin Aganović je održao uspjela predavanja, te je svugdje ostavio najbolji utisak.

G. AGANOVIĆ U ORAŠJU NA S.

Prigodom svoga boravka na otvorenju džamije u Gradačcu, naš ugledni trgovac g. Ibrahim ef. Hadžiomerović, zamolio je g. Aganovića, kao delegata glavnog odbora Narodne Uzdanice, da bi posjetio Orašje, što mu je ovaj obećao, pošto je ta posjeta bila u njegovom programu.

Iz Brčkog je javljeno, da će g. Aganović doći iza 4 sata poslije podne. G. Hadžiomerović sporazumio se je sa uglednim građanima da se g. Aganoviću priredi svečani doček.

Imam matičar g. Ibrahim Gorak, taj dan iza podne namaza obavijestio je građane o dolasku uglednog gosta, moleći ih da u što većem broju izađu u susret g. Aganoviću.

U 3 sata poslije podne povorka od jednog auta, fijakera i nekoliko kola, sa zelenim bajrakom na čelu izašla je do u Dusine. U sata i 30 minuta pomolio se je auto iz Brčkog sa g. Aganovićem u čijoj se je pratnji nalazio g. dr. Abdulah beg Bukvica i g. Hafiz Sulejman Tabaković.

Čim se je auto ukazao, naš dični muezin Ibrahim ef. Hadžiomerović opalio je iz puške jedan metak, dajući time znak ostalim da ugledni gost dolazi .

Na prolazu kroz ulice Orašja, masa je dočekala gosta sa gromkim uzvicima »Živio!«

G. Aganović tu večer i sutra dan bio je gost kod Ibrahim ef. Hadžiomerovića, koji je oduvijek poznat kao gostoljubivi hanedan.

Tu večer iza jacije namaza u dupkom punoj džamiji muslimana i sugrađana drugih vjera, g. Aganović održao je predavanje, kakvo nitko do sada nije ovdje održao i koje je učinilo duboki utisak na sve prisutne.

Sutradan, u ponedeljak, g. Aganović je održao poslije podne predavanje za žene, koje su posjetile i neke ugledne sugrađanke drugih vjera a na večer opet poslije predavanja za muškarce na kojem je bio g. Ilija Živković, otputovao je u Bos. Šamac.

Posjete ovakovih naučenjaka su po našim krajevima na žalost vrlo rijetke, pa treba zahvaliti našoj Nar. Uzdanici, što je poslala g. Aganovića, koji je ne žaleći truda proputovao ovim krajevima kao istinski islamski misionar, budeći svojim predavanjima islamsku svijest, šireći i braneći uzvišeni islam i šireći islamsku kulturu i prosvjetu.

Trebali bi svi naši alimi, stariji i mlađi da se ugledaju u njegov svijetli primjer, pa da na taj način triјebe korov, koji se je prilijepio na bos.-herc. muslimane i da svoju braću muslimane na taj način povedu putem sreće i napretka i boljoj budućnosti.

Neka svevišnji Allah svojim fadlikjeremom nagradi požrtvovnog našeg dragog Hadži Ali ef. Aganovića i neka mu dade sve ono što mu je najbolje i najmilije — Amin!

Građanin.

PROSLAVA LEJLEI MIRADŽA U OSTROŠCU.

Dana 24. oktobra navečer (27. večer Redžepa uoči petka) u ovdašnjoj džamiji u Ostrošcu uz ogromno učešće mješćana i seljaka iz okolnih sela, proslavljena je ova mubareć večer, gdje je proučen i Mevludi šerif.

Ovdašnji imam g. Zahić Mustafa održao je kratko, ali poučno predavanje o najvećem dobrotvoru i vakifu Gazi Husrefbegu te i drugim dobrotvorima, koji su narodu poznati.

Zabava Crv. Krsta u Cazinu

Na dan 21. septembra ove godine, održalo je ovdašnje povjereništvo Crvenoga Krsta uz pripomoć ovomjesnog vatrogasnog društva svoju godišnju zabavu sa utvrđenim programom, koji se je sastojao iz nekoliko tačaka. Prihod zabave, razumije se, bio je namijenjen društvu Crvenog Krsta. I ako nije bilo kakovih naročitih priprema za tu zabavu, ali je ipak ista relativno uzevši dosta dobro uspjela i u moralnom i u materijavnom pogledu.

Na ovoj zabavi je održao pozdravni govor sam sreski načelnik g. Hasib Hadžić, koji je kao predsjednik vatrogasnog društva u ime oba ta društva pozdravio prisutne goste. H. Hadžić je u svome govoru istakao važnost društva Crvenog Krsta kao i vatrogasnog društva, rekavši između ostaloga i ovo: Društvo Crvenog Krsta je jedna kulturna, humana i socijalna institucija najnovijega vremena, koja je sticajem prilika uskrsnula skoro u svim kulturnim državama. Funkcija je ovoga društva dvojaka i razlikuje se kako u doba mira, tako i u doba rata. U doba mira ovo društvo nastoji svim svojim raspoloživim sredstvima pomagati sirotinju, ublaživati bijedu i nevolju u svim krajevima, gdje se ona bude pojavila, zatim gaji druželjublje i bratsku slogu i ljubav među ljudima. U doba rata ovo društvo isto tako nastoji spasavati ljudske živote od opasnosti puščane i topovske vatre, te raznih otrovnih plinova, istražuje ranjene i mrtve. Ranjene podvrgava liječenju a mrtve sahranjuje po propisima odnosne vjeroispovijesti.

Kao jedinica tako jednog velikog društva, ovo je povjereništvo njegovo, koje je prije kratkog vremena osnovano u Cazinu sa istim ciljem i zadatkom. I ako je to samo povjereništvo, ipak je znalo svojim radom i trudom učiniti, da je i sam Glavni odbor Crvenog Krsta u Beogradu u više navrata slao svoju izdašnu pomoć ovom kraju, naročito, u ono vrijeme kada su vladale teške prilike u ovom srezu. Stoga je potrebno, da se primjereno odužite tome društvu i da u što većem broju uzmete učešća u radu ovoga društva, pa ga pomognete i novčanim sredstvima, jer pomažući ovo društvo Vi ćete pomoći i sami sebe. Zatim je g. Hadžić istakao ovom prilikom i važnost i pravi značaj vatrogastva uopšte, kao i ovomjesnog vatrogasnog društva naпose. Konačno je pozvao sve prisutne, da najvećem zaštitniku Crvenog Krsta, Nj. Vel. Kralju kliknuo: »Živio!«. Isto tako, da kliknu pokrovitelju vatrogastva Nj. Kr. Vis. Tomislavu: »Živio!«.

Iza toga su slijedile ostale tačke po utvrđenom programu. Vrlo je interesantan bio komad »Kriomčar« u tri čina iz bosanskog života, kojega su diletanti vješto izveli. Još je interesantniji bio Adilagić, koji je svojim umjerenim, ali dosta zvučnim glasom uz pratnju tambure, otpjevao nekoliko pjesama.

Z...

Halifa Hazreti Ebu-Bekir

(Nastavak.)

ODMETNIŠTVO.

Mnoga pustinjska arapska plemena u Nedždu i Jemenu su bila samo formalno primila Islam. Islamske odredbe i zapovijedi su teška srca prihvaćali, jer njihova raspojasana i divlja narav se nije mogla lako priviknuti na društveni red i društvene dužnosti, koje je Islam zaveo. O ovome i Kur'an govori u poglavlju Hudžurat i u jednom ajetu ovoga poglavlja kaže: »Arabije (Arapi iz pustinje) kažu: mi smo vjerovali. Reci (Muhammede), vi niste vjerovali, nego recite: mi smo prihvatili Islam, ali vjerovanje u naša srca nije unišlo«. — Ovakovo je bilo njihovo stanje. Oni su vanjštinom pokazivali neku odanost Islamu, ali se vjerovanje u njihovim srcima nije bilo ustalilo. Poslije smrti Božijeg Poslanika su mislili, da je ispala zgodna prilika da se riješe i odreknu zapovijedi i odredaba islamskih, koje su bili prihvatili. Naročito im je bilo teško da daju zekat, jer su se teško od svoje imovine rastajali. Dalje se među njima našlo nekoliko pustolova, koji su se izdavali za lažne poslanike, i počeli zavoditi naivni svijet.

Kad je Ebu-Bekir za ovo saznao, iščekivao je ovratak Usametove vojne ekspedicije, jer najveći dio vojne snage je bio u toj vojnoj ekspediciji. Plemena Abs i Zubjan koja su stanovala u susjedstvu Medine spremala su se da napadnu na ovu vojnu ekspediciju.

Pošto se povratila vojna ekspedicija, koja je bila pod zapovjedništvom Usametovim u Medinu, Ebu-Bekir postavi Usameta kao namjesnika Medine želeći tim da se njegova vojska koja je bila pod njegovim zapovjedništvom, odmori, a on odluči da lično, sa vojnom snagom koja je bila uz njega i čuvala Medinu od napadaja, krene u boj protiv plemena Abs i Zubjan. Na to mu muslimani reknu: Bogom te zaklinjemo, zastupniče Božjeg Poslanika, ne izlazi se lično pred neprijateljem, jer ako ti se što dogodi, neće imati ko u svijetu poredak držati. Tvoj je položaj vrlo važan i neprijatelj će nastojati da tebi svakako glave stane, zato pošalji koga drugoga, pa ako mu se štogod dogodi zamijenićeš ga s drugim. — Ebu-Bekir odgovori: Bogami to neću učiniti nego ću vas lično predvoditi. — Krenuo je sa svojim odjelenjem, pa kad je stigao u Ebrek njegova se vojska sukobi s plemenom Abs. Ovo rato- borno pleme bude poraženo, a kao zarobljenik padne u ruke muslimana poznati arapski pjesnik iz ovog plemena Hatil. Ebu-Bekir se zadrža nekoliko dana u Ebreku, a zatim savlada i pleme Zubjan. Iza toga se Ebu-Bekir povrati u Medinu. Pošto se odmorila vojska koja se pod Usametovim zapovjedništvom borila u Siriji, krene u Zul-kissu, gdje je bio glavni vojni stan. Ovdje bude vojska raspoređena u jedanaest odjelenja. Na čelu svakog odjelenja je bio postavljen po jedan zapovjednik. Prvim odjelenjem je zapovjedao Halid-bin-Velid. Ovo odjelenje se imalo boriti protiv Tulejha-el-Esedije. Pošto ovaj bude upokoren, stavljeno mu je u dužnost da krene protiv Malik-bin-Nuvejreta u Bitahu. Drugo odjelenje pod zapovjedništvom Ikrime-bin-Ebi-Džehela je bilo upućeno protiv Musejlimetul-kezzaba u Jemenu. Trećim odjelenjem je zapovijedao Šurahbil-bin-Hasene, a četvrtim Muhadžir-bin-Umejje. Ovo odjeljenje je bilo upućeno protiv Esved-el-Ansije u San'i. Potim odjelenjem je zapovijedao Huzejfe-bin-Muhsin, komu je bilo stavljeno u dužnost da upokori pobunjena plemena Ummana. Šesto odjelenje je stavljeno pod zapovjedništvo Arfedže-bin-Hersemeta, koje je nastupalo protiv stanovništva Muhre. Sedmim odjelenjem je zapovijedao Suvejd-bin-Muhsin protiv Tihame u Jemenu, a osmim Ala-bin-Hadremija protiv Bahrejna. Devetim odjelenjem je zapovjedao Tarik-bin-Hadžiz protiv plemena Benu-Selim i Havezin. Desetim odjelenjem je zapovjedao Amr-bin-As protiv plemena Kuda'a, a jedanaestim Halid-bin-Seid, koji je upućen da upokori arapska plemena u Siriji, koja su bila primila islam i stavila se pod njegovu zaštitu.

Pošto je Ebu-Bekir rasporedio vojsku i postavio zapovjednike napiše svima arapskim odmetnicima jednaka pisma i pošalje ih prije nego je vojska krenula na put. U ovim pismima nakon spomena Božjeg imena i obavijesti o smrti Božjeg Poslanika je stajalo: Saznao sam da su neki od vas napustili Islam, pošto su ga bili primili. Ovim su se ogriješili o Boga, pokazali svoje pavo lice i odazvali se satani. Bog Svemogući kaže: Mi smo rekli anđelima: poklonite se Ademu. Oni su se svi poklonili i sedždu učinili osim Iblisa. On je spadao među zle duhove i Božjoj zapovjedi se usprotivio. Zar ćete vi njega i rod njegov uzeti za svoje zaštitnike mjesto Mene, a oni su vaši neprijatelji. Ružna je to zamjena za nasilnike. — Dalje Allah kaže: »Zaista je satana vaš neprijatelj i smatrajte ga neprijateljem. On poziva svoje pristaše da budu drugovi paklenski«. Ja sam vam poslao (toga i toga) sa vojskom koja je sastavljena od Muhadžira, Ensarija, Tabi'ina (koji su primili Islam poslije smrti Božjeg Poslanika) sa dobrom namjerom i ciljem. Naredio sam mu da se ni s kim ne bori i ne tuče dok ga ne pozove da se povrati i ponovno pristupi u Božju vjeru Islam. Ko mu se odazove, očituje Islam, ustegne se i bude radio dobra djela primiće to od njega i pomoći će ga. Ko ne bude to htio primiti, onda će radi toga s njim stupiti u borbu i u toj borbi će ustrajati sve dok ponovno ne prihvate Islam. Ko bude prihvatio za njega će biti bolje, a ko ne prihvati pa neće Boga oslabiti i učiniti nemoćnim. Naredio sam mome poslaniku da pročita i objavi ovo moje ismo na svakom zboru i sastanku a poziv na zbor će se oglasiti ezanom. Kad budu muslimani ezan učili i vi učite ezan. Ako oni očituju Islam primiće se od njih i narediće im se da vrše što treba da rade«. — Poslanici halifini su sa ovim pismom išli pred vojskom i izvršavali zapovijed njegovu. Ovo je, koliko je poznato, prva javna obavijest halife muslimanima koji je na javnim zborvima i sastancima čitana i objavljivana.

(Nastavit će se.)

VIJESTI IZ MOSTARA:

DRUŠTVENI ŽIVOT MEĐU MOSTARSKIM MUSLIMANIMA.

Pokopno društvo »Rahmet« je na 3. o. mj. na vrlo svečan način proslavilo desetgodišnjicu svoga postojanja. Ova proslava je bila u glavnom verske prirode, a održala se u Karađozbegovoj džamiji. U 9 sati prije podne proslavu je otvorio pretsjednik društva g. Mustafa Alikalfić, prof., sa svojim vrlo lijepim predavanjem o postanku i radu društva »Rahmet«. Pored toga g. Alikalfić je u svome predavanju iznio, da je ovome društvu zadaća ne samo da zahranjuje svoje umrle članove, već i da širi društvenu svijest i prosvjećuje poučnim i korisnim predavanjima i da kao žarište okupi oko sebe muslimane radnike u Mostaru, da ih potpomaže, liječi i diže iz klonulosti, nemarnosti i lijenosti. A da smo mi slabo i preslabo danas stali, tome je najbolji svjedok: naša bijeda. Ako ovako dalje ostane, ako se ne trgnemo da svak prema svojim silama pomogne, kako ko može, onda nas čeka teška sudbina, naročito naš siromašni svijet. Pošto je tako ocrtao naše nesnosno stanje, zaključio je riječima, da se trgnemo dok je još vrijeme, jer je to najstrožiji imperativ ozbiljnog vremena i našeg bijednog socijalnog položaja, jer to i Bog dželešanuhu naređuje. to zahtjeva humanost i patriotizam, ko imalo srca ima, jer siroče pišti vapijući za pomoć, a naš svijet treba pomoći i muško i žensko treba prosvjete i hljeba. Zatim je točno i jezgrovito iznio bilancu »Rahmetova« rada. G. Alikalfić je svojim predavanjem naišao na odobravanje svih prisutnih.

Poslije predavanja g. Alikalfića proučena je hatma dova za sve umrle članove društva, koju su izvršili mostarski hafizi. Iza toga je g. Ali ef. Sefić proučio Mevludišerif na našem jeziku, koji je svojim lijepim glasom zadivio i dirnuo sve prisutne. Salavate su učili naročito izvježbani mladi ljudi; i to gg. Mehmed Ramić, Osman Čorda, Omer H. Sefić, Fajik Pitić, Šefkija Šehović, Ibrahim Oručević, Ragib Balta, Mustafa Pandur i Omer Korjenić.

Da bi se pružila prilika, da čuju i oni, koji su se nalazili pred vratima džamije i u dvorištu, instalisani su glasno-govornici, koje je ustupio zastupnik »Orion radia« g. Joška Fromer.

Posjetnika na ovoj svečanosti bilo je preko 1000, ali što nas najviše raduje bilo je veći broj omladine, samo na našu veliku žalost moramo konstatovati, da se najmanje vidjelo »ljudi sa ahmedijom«.

Proslava 10-godišnjice »Rahmeta« bilo je pravo muslimansko slavlje.

MUSLIMANSKO KULTURNO DRUŠTVO »ITTIHAD«.

Kao svake, tako i ove nedjelje, t. j. na 3. o. mj., održalo je u svojim prostorijama društveno sijelo Musl. kult. društvo »Ittihad«. Vrijedni članovi ovoga društva i njegovi kazališni dobrovoljci izveli su vrlo uspjelo dva pozorišna šaljiva komada i to »Ljubavnik moje žene« i poznatu komediju Branislava Nušića: »Analfabeta«. Glavnu ulogu, t. j. ulogu sreskog načelnika u komediji »Analfabeta«, igrao je g. Muhamed Omeragić, koji je svojim prirođenim glumačkim darom zadivio sve prisutne. Tom prilikom prvi put je nastupio na pozornicu u ulozi činovnika g. Asim Hadžiomerović, koji je svoju ulogu izveo iznad svakog očekivanja i svojim odličnim držanjem nasmijao i odobrovoljio gledaoce.

Ovom prilikom osvrnućemo se malo i na rad ovoga društva: Još 1906. godine, u vrijeme kada se među muslimanima u Bosni i Hercegovini počela razvijati društvenost, mostarske zanatlije islamske vjere osnovaše svoje društvo pod imenom »Ittihad«. Ovo društvo je svojim radom već u prvim godinama počelo osvajati simpatije građana. Prvi put ovo društvo javno istupa i pokazuje svoje korisno djelovanje godinu dana poslije osnutka, t. j. 1907. god. sa svojom velikom društvenom zabavom, koja je iznad svakog očekivanja uspjela kako moralno, tako i materijalno.

Nastavak sa 3. strane.

Delegacija nevjerničkih Kurejševića u Abesiniji.

Kada su muslimani došli u Abesiniju, gdje su vladali kršćani, naišli su na odličan prijem etiopskog cara. Bili su sigurni za svoju vjeru, koju su javno ispovijedali. Glas o srdačnom prijemu muslimana kod abesinskog cara razočarao je idolopoklonike u Meki. Javno mnijenje mekanskih Kurejševića odlučno je zahtijevalo, da se caru Etiopije otpravi posebno odaslanstvo, čiji će zadatak biti da povrati iseljene muslimane. Da bi svoju zamisao ostvarili Kurejševići otprave u Abesiniju Amr-ibnu-El-Asa i Abdullah-ibnu-Ebi Rebia, dvojicu sposobnih govornika sa svim potrebnim upustvima, kao i bogatim i skupocjenim darovima, koje su imali predati visokim svećenicima abesinske crkve, a potom Negusu Ashami. Nakon dolaska, ovi izaslanici prije nego što su se predstavili caru, posjetili su visoke abesinske svećenike, kojima su poklonili bogate darove. Prema upustvima iz mekanskih nevjerničkih krugova, izaslanici su imali za se pridobiti naklonost visokog svećenstva, koje bi posredovalo kod cara da delegatima izađe u susret i povrati im doseljene zemljake. Oni su u razgovoru sa visokim svećenicima obijedili muslimane. Rekli su da su došli da povrate bjegunce i otpadnike svoga naroda, koji su napustili vjeru svojih otaca. Oni slijede jednog ludog čovjeka, koji se među muslimanima pojavio. On propovijeda vjeru, koja se protivi vjerovanju naših očeva. Bili smo ih pritisli sa svih strana, ali sve to nije ništa pomoglo da ih odvratimo od njihovog vjerovanja. Njihov vođa poslao ih je u vašu zemlju da iskrive vašu vjeru. Budući da između našeg naroda i vas postoje dobri i prijateljski odnosi, poslani smo da vas o tom obavijestimo i zamolimo da nam u tom pogledu pomognete, kada budemo tražili od Negusa da nam povrati ove naše zemljake.

Iza toga izaslanici su zamolili cara da ih primi i dobili su povoljan odgovor, da će ih Negus primiti. Amr i Rebia predali su caru darove i rekoše mu: Kralju! U tvoju zemlju naselili su se izbjeglice, koji su napustili svoju vjeru i vjeru svojih očeva. Oni nisu primili vjeru koju ti ispovijedaš. Došli su sa vjerom koju su nanovo postavili, a koju ne poznajemo ni mi a ni vi. Izaslanici su caru objasnili svrhu svoje posjete i zamolili ga da im udovolji. Prisutni svećenici također su zamolili Negusa da izađe u susret mekanskim izaslanicima. Rekli su caru da je ono sve istina što su Amr i Rebia govorili. Ashama nakon što je saslušao sve govore u ljutnji je rekao: »Ja neću predati ljude koji se nalaze pod mojom zaštitom i koji su se nastanili u mojoj zemlji i mene izabrali mimo druge. Trebam prvo da ih ispitam o svemu što ovi izaslanici o njima kažu.

(Nastavit će se.)

Moje opažanje

Mnogi mi se ljudi čude,
Zašto pjevam o Islamu,
Sva blažena, u zanosu,
I u nekom svetom plamu...

Mnogi mi se ljudi čude,
Zašto tol'ko Boga slavim, —
Zašto čeznem za svemirom,
I za onim svodom plavim.

Ne čud' te se dobri ljudi,
Jer gori u srcu mome
Ljubav prema vječnoj vjeri
I Allahu Velikome.

A još uz to jedna ljubav
Uzdiže me na visoko;
Tu mi ljubav ah, darova,
Jedno momče milooko.

Ja se i sad dobro sjećam,
Onog vedrog, majskog dana;
Kada sam ga zavolila,
Kao Muju Umihana.

Te ljubavi moćne, silne,
Uzdižu me iznad svjeta,
Da njih nije nebi mogla,
Poezija da mi cvjeta.

Džemila-Hanumica-Zekić.

Razgovor ugodni

Najbližemu drugu velim
Htijući ga da veselim
Dok mi oko suze, druže,
Oko crne surme kruže:

Mog mi žića, jedna rijeka,
Bez trunja, usred pijeska,
Čistih strana, koja nije
Ugažena gdje se pije.

Milija je mnogo meni,
Od bazena napunjeni,
Radi puste razonode,
Koji-meni ništ ne gode!

Ala Nedžda i njegove
Lijepe mu zemlje ove
Kad se na nju prolom gusti
Pred večerje s mrakom spusti!

I zefira jutarnjega
Neždanskoga, kad iz njega
Rano pirne; il iz krila
Tmine njihne kao svila!

Ummu Hassanetel Murrijjeh — meždanka.

Preveo: Muhamed Seid Mašić.

Arapi i njihovi domovi

Bije ljudi. Kad bi došao u njihove pokrajine
Došao bi u jezera, gdje su vode vrlo pitke;
Kad gledaoci opaze im čadore iz blizine
Tu će vidjet vilenjake i oružje — ćorde britke.

Medžnun iz plemena Benu Amir.

Skroman pustinjski život

Kad svaki dan ima mlijeka nekoliko čašica
I uz mlijeko pet komada osušenih datulica,
Zemlji cijeloj carevi smo, sred užitka i sred sjaja,
Pustinjski lavovi smo u žestini okršaja.
Mnogi želi naše žiće, al ga nikad postić neće,
A da po čem postigne ga, pop'o bi se na vrh sreće.

Benu Esed iz Humata u Nedždu.

Pored ostalih istaknutih muslimana u to vrijeme iz cijele Bosne i Hercegovine na ovu zabavu došao je i cijeli eksekutivni odbom Muslimanske narodne organizacije, na bor Muslimanske narodne organizacije, na dusom. Tom prilikom davan je popularni komad »Abdulah-paša« od rahm Safet bega Bašagića. Poslije toga ovo društva i dalje s voljom i predanošću radi na podizanju našeg zanatlije i malog obrtnika u kulturnom i ekonomskom pogledu. Održavanjem analfabetskih tečajeva, korisnih predavanja, dijelenjem potpora šegrtima i ostaloj muslimanskoj mostarskoj sirotinji, pribavilo je društvo svake godine sve veći broj članova i prijatelja. 1926. godine društvo priređuje svoju 20-godišnjicu postanka, a tom prilikom i proslavu 55-godišnjice rođenja dr. Safetbega Bašagića, kao i 30-godišnjicu njegovog književnog rada. Tom prilikom društvo izdaje i svoju spomenicu u kojoj na prvom mjestu donosi prvu pjesmu, koju je u svome životu spjevao rahm. Bašagić, a također i prigodnu pjesmu, koju je on posvetio »Ittihadu« povodom njegove 20-godišnjice osnutka.

1913. god. društvo »Ittihad« u zajednici sa sarajevskom »Bakalskom organizacijom« priređuje zabavu u korist naših muhadžira, koji su uslijed ratova prebjegli iz Evropske Turske i povratili se u svoju domovinu. Kad je nastupio Svjetski rat moralo je društvo prekinuti svoj rad, te ga opet nastavlja u maju 1917. god. preuzevši na sebe tešku dužnost, da pomogne našim familijama u neprilici, koje im je rat napravio. U tu svrhu priređena je 1918. god. velika zabava, od koje je čist prihod podijeljen siromašnim porodicama. Pred samo Oslobođenje društvo broji preko 800 članova i od toga doba postaje najjače društvo u Mostaru. Od Oslobođenja do 1932. god. rad društva je bio obilan u kulturno, socijalnom i ekonomskom pogledu. 1932. god. u društvo ulaze neki članovi, kojima nije na srcu ležao uspješan rad ovoga društva i društvo pomalo gubi od svoga značaja. Ali tada na čelo društva dolazi vrizedni i istaknuti javni radnik g. dr. Muhamed Riđanović. Dolazi u pravi čas i spašava društvo od sigurne propasti. Svojim radom i požrtvovanjem diže društvu stari ugled i nastavlja na korisnom djelovanju. Na svim korisnim i humanim priredbama koje se održavaju u Mostaru i cijeloj Hercegovini ovo društvo uzima vidnog učešća. Često puta odlazi po raznim mjestima Hercegovine i priređuje poučna predavanja u kojima pokazuje našemu elementu, kako treba raditi za dobro i korist sviju nas zapravo, ovo društvo vrši jednu prosvjetnu misiju. Za sve se to ima jedino zahvaliti g. dr. Riđanoviću, koji pored svoga ogromnog posla i teške liječničke dužnosti uvijek ima vremena, da radi i vodi nadzor nad radom ostalih članova uprave ovoga društva. Kao njegove dobre pomagače i odlične radnike, treba naročito spomenuti gg. Mustafu O. Čišića i Muhameda Omeragića. Prošle godine društvo je iz svojih sredstava osunetilo preko 20 siromašne djece i obuklo ih »od glave do pete«. Iduće godine društvo proslavlja svoju 30-godišnjicu osnutka. Završiću sa jednom kiticom rahm. Bašagića iz njegove spomenute pjesme, koju je posvetio ovome društvu:

Prenimo se braćo mlada,
Prihvatimo svi za rad!
Sloga svijetom neka vlada,
Neka živi »Ittihad«!

RADNI ODBOR DŽEMATLIJA HADŽI NEMIJINE DŽAMIJE.

U Cernici mahali sačinjavaju ovaj odbor slijedeća gg.: Hasan ef. Arpadžić, natgruntovničar, Mustafa Balić, šer. sudija, Smailaga Omeragić, starješina mahale. Odbor je počeo sa radom na temeljitom popravku svoje džamije. Ovaj odbor u kome su vrlo agilni i radini ljudi, prije kraćeg vremena poveo je sabirnu akciju, da se sa prilozima svjesnih muslimana ove mahale popravi džamija i naišao je na dobar i lijep odziv. Od skupljenog novca ovaj odbor je odmah napravio vrlo lijepu ogradu oko cijele džamije. Zatim je s polja i iznutra malterisao džamiju, bojadisao. Uredio je harem koji se nalazi uz džamiju i zasadio ga sevlijama i ostalim zimzelenim drvećem. Ostali radovi na ovoj džamiji vrše se punom parom, pa će prvi dan nastupajućeg Ramazana biti svečano otvorenje renovirane džamije.

LIČNE VIJESTI.

Naš sugrađanin g. Murat Salahović, sin Abaz efendijin, položio je inžinjerski ispit na šumarskom fakultetu u Zemunu. Čestitamo!

Dopisnik »Jugoslavenskog Lista« g. Omer H. Sefić, primljen je za člana upravnog odbora Društva za unapređenje turizma u Mostaru. Ovom prilikom konstatujemo, da je ovo prvi musliman u upravi ovoga društva.

Vjeroučitelj na našoj gimnaziji g. Ahmed ef. Kasumović, premješten je u Sarajevo. Iako je ovo priznanje i uspjeh g. Kasumovića za njegov rad, da bude premješten u Sarajevo, mi ipak žalimo, što ovoga dobroga čovjeka, vjeroučitelja i pedagoga gubimo iz naše sredine. Želimo mu uspjeh u njegovom daljnjem radu u Sarajevu.

Novo-postavljena nastavnica Gajretove zadružne škole u Trebinju, gđica Šefika Kolušer, napustila je naš grad i nastupila svosvoju dužnost. Čestitatamo joj na postavljenju i želimo uspjeha u radu.

Profesor g. Vehbija Imamović, održao je na sijelu »Zanatskog udruženja« u Mostaru (koje je priređeno 2. o. mj.) odlično predavanje o zanatstvu i zadrugarstvu. Predavač je pažljivo saslušan i nagrađen burnim aplauzom.

M. H. A.

Ubijstvo mostarskog muftije Karabega 1878. godine.

Mostar je u našoj nauci, književnosti, novinarstvu dao znatan broj naučnika, književnika, pjesnika, i novinara, u odnosu prema drugim mjestima u našoj zemlji možda najveći. Ali ne samo brojem, nego i kvalitetom njihovih djela, on stoji među prvima. Iako nekada ne političkoj slobodan, Mostar je ipak imao toliko vazduha, da je mogao disati slobodnije od mnogih drugih mjesta. Imajući u sebi nacionalno jak građanski elemenat, koji je osnov svakom intenzivnijem narodnom životu nalazeći se na zavidnoj kulturnoj visini, Mostar je mogao zadugo ostati žarištem naše prosvjete i književnosti. Pa i kasnije, kada je to prvenstvo, poslije rata izgubio on je, uvijek prinosio stalan »obol« materi zemlji, dajući snažne i talentirane »ljude od pera«. Mostar je poznat zbog tih njegovih sinova, koji su igrali važnu ulogu u historiji naše zemlje, a poznat je i zbog mnogih historijskih događaja, koji su se desili u njemu.

Jedan od istaknutih javnih radnika i naučnika za vrijeme turske uprave u Bosni i Hercegovini jest i rahmetli Mustafa efendija Karabeg, rođeni Mostarac. On je završio svoj burni život tragično za vrijeme jedne pobune mostarskih muslimana, nekoliko dana pred samu okupaciju Mostara 1878. godine.

Rođen je u uglednoj i staroj mostarskoj muslimanskoj porodici Karabega, u prvoj polovini 19. vijeka. Niže nauke svršio je u samome Mostaru, a više u Carigradu. Poslije završenih nauka povrati se u svoje rodno mjesto, gdje ga Mostarci odmah izaberu za svoga muftiju na kome je položaju ostao do svoje tragične smrti. Još kao đak Visoke vjerske škole u Carigradu, istakao se svojim publicističkim radom, pa je zbog toga među carigradskim naučenjacima uživao veliki glas. Kada je postavljen za mostarskog muftiju svojim radom zadobio je simpatije svih Mostaraca, pa i muslimana u cijeloj Hercegovini. Nastavio je i ovdje svoj publicistički rad, tako da je i sam sultan daznao za njega i bio je kod sultana vrlo uvažen. 1878. god. postao je član prvog turskog parlamenta. Učestvovao je lično u svim kaznenim ekspedicijama na Crnu Goru, koje su bile tada upućivane.

Pored ostalih njegovih djela u Mostaru je napisao zapaženo djelo »Miras« (šerijatsko-pravnu raspravu) i jedno manje djelo »Neretva«.

On je bio srednjeg rasta, plave kose, i plavih očiju, vrlo energičan, preduzimljiv i neobične retorske vještine. U Mostaru se oženio sa kćerkom rahm. Hadži Hasana Pašića iz Mostara s kojom je rodio tri sina i dvije kćeri. Sinovi su mu: rahm. Ibrahim ef. a još i danas su živi: Hadži Ahmed ef. i Hadži Ali Riza ef., koji je također istaknuti muslimanski naučenjak. Kćeri mu: Fata i Djulsa su udate i još žive,

To je ukratko, što nam je poznato o njegovom životu. O njegovoj smrti znade se mnogo više i ona nas najviše i interesuje.

U drugoj polovici jula 1878. god. sarajevska novina »Bosna« donijela je vijest, da će austro-ugarska vojska zaposjesti Bosnu i Hercegovinu. To su potvrdile i tadanje carigradske novine, koje su bile čitane i u ovim krajevima. Ta kobna vijest teško se dojmila muslimana u Bosni i Hercegovini, i nastalo je komešanje, a naročito u Sarajevu i Mostaru.

U Sarajevu se obrazuje narodna vlada, koja je preuzela vlast u svoje ruke i obavijestila sve gradove i sela u Bosni i Hercegovini, pozivajući ih na otpor protiv Austrije.

U Mostaru je postojala Džihat komisija (bojno povjereništvo) u kome su bili pored Muftije Karabega i: vladika Ignjatije, biskup Kraljević, Hadži Šaćir Džabić, Dervišaga Grebo, Hadži Ahmed Kurt, Mujaga Hadžiselimović, Mulo Oručević, Hadži Muhamed Tikvina i brigadir Ali-paša. Pred samu okupaciju ova je komisija uputila u Carigrad brzojav slijedeće sadržine:

»Austrija prelazi granicu, šta će mo!«

Iz Carigrada je odmah stigao odgovor: »Austrija gjeledžek iseda dostane geledžek — Jusuf Izedin«. —, što u prevodu znači: *»Austrija iako će doći prijateljski će doći!«*

Kada su Mostarci, koji nisu bili u ovoj komisiji, čuli za odgovor iz Carigrada, dignu se protiv svakoga koje govorio da treba mirno dočekati Austriju. Među njima isticahu se: Alijaga Hamzić, Alaga Haljevac, Hadži Alaga Drače, Faladžić, Memac i Ćeranić. Oni su spremili sa svojim pristašama otpor protiv dolaska Austrije u Mostar. Nisu se mogli pomiriti, s tim, da njima Austrija zapovijeda. Vršili su propagandu protiv Austrije. Sastajali su se po kućama svojih pristaša i održavali protestne govore i rješavali o načinu odbrane i svome planu. Odlučili su, da jednu spremnu četu postave na Zijemljima (nedaleko Mostara) sa sjeverne strane s kojom će upravljati braća Kazalići. Drugu četu u kojoj je bilo najviše ljudi iz Konjica i Sarajeva postave u Jablanici. Druge čete postave kod Metkovića, Čapljine i Ljubuškog, odakle su se i nadali neprijateljskoj vojsci.

U samome Mostaru nastala je vika na sve strane, da se spremaju na otpor. Na Velikoj Tepi održano je vijeće, na kome je odlučeno, da se Mostarci bez razlike na vjersku pripadnost opterete za izdržavanje četa. Kada se doznalo, da se neprijateljske čete približuju Mostaru, nastala je u gradu užurbanost. Na svakome mjestu mogli su se vidjeti Hamzićeve pristaše, naoružani do zuba.

Na 2. augusta (u petak)prije podne skupiše se buntovnici pred Konak u mahali Brankovac (danas je tu Komanda Jadranske divizijske oblasti), i sa velikom bukom zatraže od Muftije Karabega fetvu (dozvolu) da se mogu boriti protiv Austrije, i da pogube svakoga u gradu, ko bi se protivio njihovom otporu. Muftija Karabeg im je tada rekao: »Ja vam ne mogu dati fetvu, jer kršćani su i hrišćani predani od davnina Turcima, da im čuvaju obraz i imanja, koja su prava raja, a ako bi se odmetli, to je onda drugo. Protiv Austrije ustajati koja ide po odredbi Berlinskog kongresa, da nas umiri i prijateljski nam dolazi, te nije voljna da se ni jedna puška ispali, zato ni nama nije prilika boriti se proti onakom neprijatelju, koji hoće da nas uredi na neko vrijeme. Ja vam sa medžlis ne govorimo da se borite uzalud.« (N. Buconjić: »Ustanak u Hercegovini i Boj kod Stoca«).

Kada su buntovnici čuli šta im je rekao Muftija svi su povikali: »Dajte nam muftiju, on je vlah, on nas je prodao«. Alijaga Hamzić ih je umirivao, ali lukavo a buntovnici su se na njegov zahtjev mirno razišli. Poslije podne opet se skupiše pred Konak i ponovno zatraže fetvu. U Konaku su u to vrijeme vijećali: mostarski mutesarif Mustajpaša Hulusija, zet mutesarifov Feritbeg, kadija Muradbeg, Šaćir ef. Džabić, Dervišaga Grebo, Hadžija Selimović, Hadžija Kurt i drugi. Dok su oni vijećali Hamzić je skupio buntovnike i s njima vježbao strojne kuške. Poslije toga buntovnici ponovno zatraže fetvu, ali i ovoga puta muftija odbije njihov zahtjev. Među buntovnicima tada nastade vika i komešanje. Muftija je, videći da će do zla doći, htio umaknuti iz Konaka, ali nije mogao od buntovnika. Zbog toga se sakrije u jednu sobu u Konaku i zaključa se. Buntovnici provale u Konak. Nađu muftiju Karabega i ubiju ga.Poslije toga ubiju Mustajpašu Hulusiju, Feritbega i Muratbeg, koje sam naprijed spomenuo. Ostali članovi komisije pomoću svoje rodbine umaknu, i tako se spase od sigurne smrti.

Muftiju je rodbina našla zgurenog i izrešetanog metcima pa ga je tako i sahranila, jer ga i pored svega nastojanja nisu mogli ispružiti. Ukopan je u Hadži Balinu haremu u mahali Brankovac.

I pored nastojanja i borbe buntovnika ipak je austrijska vojska došla u Mostar, na čelu sa generalom Jovanovićem. Jovanović je odmah naredio da se povede kazneni postupak protiv ubojica Muftije Karabega i njegovih drugova. Za ovo ubistvo bili su optuženi: Alijaga Hamzić, Alaga Haljevac, Salihaga Balić, Hafiz Sefić i majstor Šetalo. Pošto se ovaj njihov čin smatrao političkim, svi su riješeni krivnje.

Ova pogibija Muftije Karabega desila se u 5 sati poslije podne na 2. augusta 1878. po Buconjiću. Međutim Martin Đurđević u svojim »Memoarima sa Balkana« tvrdi, da se ovo ubistvo desilo na 29. jula 1878. godine.

Hamika Ajkić.

ISPRAVAK G. SABITA ARSLANA.

U Vašem cijenjenom listu od 4. X. broj 1. 1935. god., na strani 8 stupac IV. donešen je članak pod naslovom »Burna sjednica Džematskog Medžlisa u Bosanskom Bordu«, sa potpisom Sabita Aganovića.

Kako članak ne odgovara istini, molim Vas, da u saglasnosti sa §§ 26, 27, i 29 zakona o štampi donesete slijedeći

Ispravak:

1. Nije istina da je u »Jugoslovenskoj Pošti« od 27. VII. 1935. donešen ikakav članak, s gornjim naslovom, pa neznam kako je to pisac mogao napisati.

2. Što se tiče lojalnoga rada imama Aganovića, to neću da obrazlažem na ovom mjestu, ali spominjem piscu samo Džematske izbore, koji su mu bili poništeni.

3. Čudim se, da me pisac hoće da eliminiše iz muslimanske zajednice, kad dobro zna da je on Aganović za toga nekompetentan, jer nije samo onaj musliman koji klanja.

4. Što se tiče moga džepa poručujem piscu, da se vara, ako misli da je u opasnosti, jer su moji džepovi modernoga kroja, a ne kao džepovi pisca Aganovića, u koji bi mogao sav džematski novac Bosanskog Broda da strpa i damu još bude malo.

5. U pogledu ostavke petorice članova navesti ću jedino ovo: Kada bi bila istinita pretpostavka pisca, da su se sama zahvalila četvorica članova, on bi opet u tom slučaju ostao u jednoj zamjernoj manjini kao 2:4, u čemu i jest sva tragičnost slučaja u kome se karakteriše ocjena piščevog rada i stupanj njegove reputacije kojo je u Bos. Brodu za ovo kratko vrijeme stekao. To mu ja i kompanija velim.

Hvala Vam gospodine uredniče na ustupljenom prostoru u Vašem cijenjenom listu.

Sabit Arslan,
saradnik »Jugosl. Pošte u Bos. Brodu.

Vlasnik i urednik: Hafiz Muhamed Pandža. — Plativo i utuživo u Sarajevu. — Za »Novu Tiskaru« Vrček i drug: Stjepan Vrček.